

MUSEUM DE LAKENHAL

JAARVERSLAG 2013

INHOUD	
VOORWOORD SAMENVATTING	pag 3 - 4
PRESENTATIES	pag 5 - 9
PROGRAMMA & COLLECTIE	pag 10 - 17
PUBLIEK	pag 18 - 26
BEDRIJF	pag 27 -29
FINANCIEN	pag 30 - 32
NEVENFUNCTIES, DIENSTREIZEN, PUBLICATIES	pag 33- 38
VRIENDENVERENIGING VBL	pag 39 - 42
LUCAS VAN LEYDEN MECENTAAT	pag 43 - 46
FINANCIERS	pag 47
COLOFON	pag 48

VOORWOORD | SAMENVATTING

Museum De Lakenhal inspireert, verbindt en vernieuwt.

Inspireren deed Museum De Lakenhal in 2013 met bijzondere tentoonstellingen. In ‘Wereldschatten. Van Cicero tot Erwin Olaf’ waren landkaarten, manuscripten, foto’s, prenten en tekeningen van internationaal topniveau te zien uit de collectie van de Universitaire Bibliotheken Leiden. Vanuit binnen- en buitenland was er veel belangstelling voor de ambitieuze tentoonstelling ‘UTOPIA 1900-1940. Visies op een nieuwe wereld’, waarin twee avant-gardebewegingen centraal stonden die de wereld een eeuw geleden radicaal wilden veranderen: het Expressionisme en het Constructivisme. Aan de hand van beeldende kunst, maar ook van film, architectuur, dans, theater, design en fotografie, kon het publiek deze stromingen nu eens van een heel andere kant bekijken. Zij gaven UTOPIA als rapportcijfer een dikke 8. Ook de hedendaagse kunst kwam weer aan bod. Een speciaal project in De Meelfabriek in Leiden, waar in de septembermaand werk van Leidse kunstenaars te zien was, trok in drie weekeinden bijna 5000 bezoekers.

Verbinden deed Museum De Lakenhal door in 2013 opnieuw de band met de stad Leiden te intensiveren. Zo nam Museum De Lakenhal het initiatief voor de succesvolle eerste editie van de Nacht van Kunst en Kennis, die in september de werelden van de universiteit en de cultuur samen bracht. De rol van Museum De Lakenhal als netwerkmuseum is het afgelopen jaar geanalyseerd en in beeld gebracht in opdracht van de Stichting DOEN. Uit die analyse werd eens te meer duidelijk dat samenwerken en verbinden voor ons museum een stabiel uitgangspunt is, wat een enorme rijkdom aan initiatieven en resultaten oplevert. Als netwerkmuseum hecht het museumteam veel waarde aan een goede relatie met het Lucas van Leyden Mecenaat en met de Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal (VBL). Het museum is verheugd over de groei van het aantal mecenasen in het afgelopen jaar, en verwelkomt graag nieuwe leden van de vriendenvereniging VBL.

Vernieuwen deed Museum De Lakenhal door innovatie te stimuleren, door het eigen functioneren tegen het licht te houden en door actief naar de toekomst te kijken. De in de periode 2015-2017 geplande restauratie en uitbreiding van Museum De Lakenhal speelt daarbij een belangrijke rol. In oktober 2013 werd de architectencombinatie bekend gemaakt die verantwoordelijk wordt voor het ontwerp: de jonge Nederlandse talenten Happel Cornelisse Verhoeven uit Rotterdam in combinatie met de gerenommeerde Julian Harrap Architects uit Londen. Tegelijkertijd werd het Uitvoeringsbesluit voorbereid, dat in december 2013 door het College van BenW naar de Leidse gemeenteraad werd gestuurd. In dat kader is ook een zakelijke toekomstvisie voor het museum opgesteld. Het Bedrijfsplan 2014-2018 laat zien, dat Museum De Lakenhal ook na de beoogde uitbreiding een gezonde financiële basis heeft.

Tot slot een woord van dank aan eenieder, die het functioneren van Museum De Lakenhal het afgelopen jaar een positieve impuls heeft gegeven. In het bijzonder dank aan de BankGiro Loterij, die in maart 2013 een impulsbijdrage van 1 miljoen euro toekende voor de restauratie en uitbreiding van het museum, alsmede aan andere belangrijke financiers: de Gemeente Leiden, het Mondriaan Fonds, Stichting DOEN, Universitaire Bibliotheken Leiden, het Prins Bernhard Cultuurfonds, SNS REAALfonds, VSBfonds, Cultuurfonds Leiden, Brill, het Druckerfonds, de Gravin van Bylandt Stichting, Zabawas en partners als SRC Cultuurvakanties.

Meta Knol

TEAM CONSERVATOREN

De conservatoren vormen in samenspraak met het managementteam de denktank van Museum De Lakenhal. Het museum heeft vijf conservatoren in dienst, aangevuld door externe projectleiders, die onder leiding van de directeur Meta Knol verantwoordelijk zijn voor de collectie, tentoonstellingsprogramma en bijzondere projecten. Zij nemen elk een specialistisch deelgebied voor hun rekening: geschiedenis, kunstnijverheid, oude kunst, moderne kunst en hedendaagse kunst of bijzondere projecten. Op basis van hun vaak jarenlange kennis en ervaring bedenken en organiseren de conservatoren tentoonstellingen en werken ze aan de collectie, in de vorm van wetenschappelijk onderzoek, begeleiding van conservering en restauratie, het initiëren van nieuwe aanwinsten en het samenstellen van collectiepresentaties.

In 2013 resulteerde dat in het volgende programma:

PRESENTATIES

WERELDSCHATTEN! VAN CICERO TOT ERWIN OLAF

Ontdek de Bijzondere Collecties van de Universiteit Leiden

09.03.13 – 30.06.13

Museum De Lakenhal toonde in 2013 in samenwerking met de Universitaire Bibliotheken Leiden absolute topstukken uit de de Bijzondere Collecties: de schatkamer van de Universiteit Leiden. Van de 9de-eeuwse codex Aratea tot kaarten van Blaeu, tekeningen van grootmeesters als Rembrandt en Goltzius en foto's van Richard Avedon, Robert Capa en Erwin Olaf: niet eerder was het mogelijk om kwetsbare topstukken uit alle gelederen van deze collectie in tentoonstellingsverband te bewonderen. Het vroegste topstuk in de tentoonstelling is de 9de-eeuwse Aratea, één van de kostbaarste schatten uit de Leidse bibliotheek.

De bibliotheek van de Universiteit Leiden is de oudste in ons land en één van de rijkste ter wereld.

In 1575 schenkt Willem van Oranje de nieuw gestichte universiteit van Leiden haar eerste boeken. Het betreft de meertalige uitgave van de Bijbel, de Biblia polyglotta. In de loop van de zestiende tot de twintigste eeuw groeit de verzameling, vooral dankzij de schenkingen van internationaal gerenommeerde geleerden en de aankoop van de beroemde bibliotheek van Isaac Vossius. De tentoonstelling laat ook de rijkdom en grote diversiteit van de oosterse collecties zien: van Chinees drukwerk uit de 14de-eeuwse Yuan dynastie met keizerlijke zegels tot dichtbundels uit 16e-eeuwse Perzië en van een Japans traktaat over walvissen tot een plattegrond van het kasteel van de shogun te Edo. Met recht 'Bijzonder' te noemen is de zo'n 13.000 nummers tellende verzameling tekeningen. Hieruit worden werken van grote meesters als Jan Gossaert, Hendrick Goltzius en Rembrandt van Rijn tentoongesteld, maar ook van de mysterieuze 19de-eeuwse symbolist, geleerde en eerste directeur van het Leidse Prentenkabinet D.P.G. Humbert de Superville. De herwaardering van zijn tekeningen – hij maakte er duizenden – gaf de doorgang voor saai versleten Nederlandse kunst van rond 1800 een nieuwe impuls. Topografische kaarten van Blaeu en Van Keulen, VOC-plattegronden, atlanten van Ptolemaeus en Montanus bieden een verrassend helder inzicht in de wereld en hoe deze door de eeuwen heen ontdekt, doorkruist en veroverd is.

De verzameling foto's en fotografica beslaat de gehele geschiedenis van de fotografie, van zeldzaam vroege opnames uit het midden van de 19de eeuw tot werken van internationale grootheden als Alfred Stieglitz, Richard Avedon, Emmy Andriessse en Ed van der Elsken uit de 20ste eeuw, maar ook van Erwin Olaf uit onze tijd. In 2011 maakte Erwin Olaf in opdracht van Universitaire Bibliotheken Leiden en Museum De

Lakenhal een fotoserie gebaseerd op de geschiedenis van het Leidens Beleg en Ontzet. Speciaal voor de tentoonstelling Wereldschatten! wordt de serie nu voor het eerst in zijn totaliteit tentoongesteld.

Museum De Lakenhal heeft als ambitie de geschiedenis, kunst en kunstnijverheid van de stad Leiden zo goed en aansprekend mogelijk te tonen in het museum en daarbuiten, in synergie met de stad. De Leidse universiteit is al sinds 1575 een belangrijke bepalende factor in de ontwikkeling en de identiteit van Leiden. De tentoonstelling WERELDSCHATTEN vormt het begin van een intensivering van de samenwerking tussen Museum De Lakenhal en de Universitaire Bibliotheken Leiden.

Aantal bezoekers: 15.212
Projectleiding: Christiaan Vogelaar, conservator oude schilderkunst
Ruimtelijk ontwerp: Karen Polder

MACHTIGE GLAZEN. GEBRANDSCHILDERD GLAS UT EIGEN COLLECTIE

12.04.13 – 18.08.13

In de collectiepresentatie MACHTIGE GLAZEN werd Leids gebrandschilderd glas voor het voetlicht gebracht. Vensters met kleurige familiewapens of Bijbelse voorstellingen in grisaille kwamen voor in woonhuis, kerk en kapel. Opdrachtgevers waren vermogende burgers, instellingen en bestuurders, die op deze manier hun macht en aanzien zichtbaar maakten. In de twintigste eeuw ontdekten Leidse kunstenaars het ambacht van het brandschilderen en glas-in-lood opnieuw. Gebrandschilderd glas is een kwetsbaar medium dat meestal nagelvast verbonden is met een gebouw. In de presentatie werd een selectie van de verzameling op dit gebied tentoongesteld waarbij aandacht werd geschonken aan de oorspronkelijke context. Tijdens het project Werk in Uitvoering was een aantal nieuwe gegevens naar voren gekomen over deze onderbelichte deelcollectie van Museum De Lakenhal.

Een directe aanleiding voor de presentatie vormde de verwerving van een anoniem, laat zeventiende-eeuws drinkglas. De verfijnde decoratie van deze uitzonderlijke gebrandschilderde roemer met een wapen van het Hoogheemraadschap van Rijnland en een wapen van de stad Leiden kon worden toegeschreven aan de Leidse glasschilder Gerrit Bolten (werkzaam 1663-1695). Werk van zijn hand op het platte vlak bleek al in de collectie vertegenwoordigd te zijn. De aankoop van de roemer werd mede mogelijk gemaakt door Vereniging Rembrandt. De presentatie werd aangevuld met bruiklenen van het Regionaal Archief Leiden en de Universiteitsbibliotheek Leiden. Zo konden voor het eerst sinds lange tijd bijvoorbeeld twee zestiende-eeuwse gebrandschilderde ramen met gravin Ada en graaf Willem I uit de St. Jorisoelen naast hun oorspronkelijke cartons (ontwerptekeningen op ware grootte) bekeken worden. Het ruimtelijk en grafisch ontwerp van Karen Polder verbond alle min of meer op zichzelf staande ramen en losse objecten in de opstelling met elkaar. Tevens werd speciaal voor deze presentatie een aantal objecten geconserveerd door glazenier Roel Hildebrand uit Alkmaar en restaurator Mandy Slager uit Leiden.

Aantal bezoekers: 13.154
Projectleiding: Prosper de Jong, junior-conservator kunstnijverheid
Ruimtelijk ontwerp: Karen Polder

UTOPIA 1900-1940. VISIES OP EEN NIEUWE WERELD

22.09.13 – 05.01.14

In 2009 presenteerde Museum De Lakenhal de tentoonstelling *Van Doesburg & the International Avant-Garde* i.s.m. Tate Modern, London. Deze tentoonstelling werd door het gerenommeerde tijdschrift Artforum verkozen tot één van de beste tentoonstellingen van dat jaar en raakte qua thematiek aan de idee dat Theo van Doesburg en overige De Stijl kunstenaars niet alleen naar een vernieuwing van de kunst streefden, maar ook naar een vernieuwing van de samenleving en naar een nieuwe rol voor de kunstenaar daarin. Hierop doordenkend ontstond het plan om een tentoonstelling te wijden aan kunstenaars die in de twintigste eeuw de ambitie hadden met hun kunst een radicaal andere, betere samenleving te bewerkstelligen. Uiteindelijk werd besloten deze tentoonstelling UTOPIA toe te spitsen op de utopische ambities van twee belangrijke stromingen in de twintigste eeuw: het expressionisme en het constructivisme. Voor het eerst werden het expressionisme en het constructivisme als utopische stromingen in één tentoonstelling bij elkaar gebracht. Een (kunsthistorisch) waagstuk aangezien tot dan toe deze bewegingen als volstrekt “niet samen sporend” werden beschouwd.

De tentoonstelling was multidisciplinair van opzet; behalve aan beeldende kunst, design en architectuur werd ook aandacht besteed aan vroege films en aan de grondleggers van moderne dans en theater. De tentoonstelling bevatte naast topstukken uit museale collecties, ook nieuwe namen of onbekend werk uit particuliere collecties. Er was veel niet eerder getoond werk te zien. UTOPIA leek goed getimed. Het huidige tijdsgewricht met zijn financiële crisis, nieuwe virtuele mogelijkheden en de noodzaak van duurzaamheid, zet mensen tot denken aan over de toekomstige maatschappij. De tentoonstelling liet zien hoe kunstenaarsgroepen erin slaagden hun eigen leven en leefomgeving vorm te geven en stimuleerde daarmee mensen van nu om na te denken over hoe je eigen leven en dromen ter hand te nemen. De ruimtelijke vormgeving was in handen van *Studio Ramin Visch*. De tentoonstelling ging vergezeld van een bij nai010 uitgevers verschenen, rijk geïllustreerde publicatie. De Volkskrant roemde UTOPIA in december 2013 als één van de beste tentoonstellingen van het jaar.

Bij de tentoonstelling verscheen een rijk geïllustreerde publicatie in het Nederlands en Engels, onder redactie van Doris Wintgens Hötte:

Auteurs: Judit Boszan, Gregor Langfeld, Christine Lodder, Doris Wintgens Hötte

Uitgever: nai010 Uitgevers Rotterdam

Nederlandse editie: ISBN 978-94-6208-101-7

Engels editie: ISBN 978-94-6208-102-4

Pagina's: 176

Aantal bezoekers: 26.230

Projectleiding: Doris Wintgens Hötte, conservator moderne kunst
Assistentie Judit Boszan, freelance kunsthistorica

Ruimtelijk ontwerp: Studio Ramin Visch

NIEUW LEIDS LAKEN

2013 - 2017

Museum De Lakenhal heeft de geschiedenis van ‘Leids Laken’ nieuw leven ingeblazen. Een meerjarig project geeft uiting aan het streven om de stad Leiden haar identiteit en uitstraling van historische stoffenstad weer terug te geven. Zeven eeuwen lang werd de identiteit van Leiden grotendeels bepaald door de productie van wollen lakense stoffen. Van die beroemde lakense stoffen werd 80% via Amsterdam naar het buitenland geëxporteerd; de lakenloodjes die aan deze stoffen gehecht waren, zijn in alle werelddelen teruggevonden.

Op basis van ambachtelijke kennis en ervaring, in combinatie met archieven, documenten en objecten uit Museum De Lakenhal heeft het museum in een reeks van vijf opdrachten aan hedendaagse ontwerpers in de periode 2013 – 2017, Christie van der Haak opdracht gegeven het eerste ontwerp Nieuw Leids Laken te realiseren. Aan de uiteindelijke stoffen wordt het historische kwaliteitskeurmerk ‘Leids laken’ gehecht, in de vorm van het beeldmerk van Museum De Lakenhal. De stoffen worden na de Restauratie & Uitbreiding van het museum, d.w.z. vanaf 2017, op de markt gebracht.

Projectleiding: Nicole Roepers, conservator actuele kunst
Jori Zijlmans, conservator geschiedenis

KUNSTOPDRACHT ATELIER VAN LIESHOUT

Sinds 2011 werkt Atelier Van Lieshout (AVL) aan het project New Tribal Labyrinth, waarin de ambachtelijkheid van landbouw en industrialisatie centraal staat. Het weefgetouw maakt deel uit van deze herinterpretatie van de negentiende-eeuwse industriële revolutie. In de collectie van Museum De Lakenhal bevinden zich weefgetouwen en andere voorwerpen die verbonden zijn met de zware arbeid en het harde bestaan van de Leidse fabrieksarbeiders. Museum De Lakenhal vroeg Joep van Lieshout | ALV een nieuw hedendaags beeld te maken, geïnspireerd op de Leidse textielnijverheid. Het beeld wordt vanaf mei 2014 opgenomen in de vaste collectie van Museum De Lakenhal. In 2013 werden de ontwerptekeningen van het beeld getoond.

Projectleiding: Meta Knol, directeur
Jori Zijlmans, conservator geschiedenis

COLLECTIEPRESENTATIE WANDTEGELS

De tegelgang werd in 2013 heringericht. Naast tegelvelden en -tableaus aan de wand werd een vitrine ingericht met hoogtepunten uit de geschiedenis van de tegel in de Nederlanden, voornamelijk uit de 16de en 17de eeuw.

Projectleiding: Prosper de Jong, junior-conservator kunstnijverheid
Tekstontwerp: Karen Polder

PRESENTATIES OP LOCATIE

LEIDSE KUNSTENAARS IN 'DE MEELFABRIEK'

14.09.13 – 29.09.13

In het oude fabriekscomplex De Meelfabriek bracht Museum De Lakenhal een tentoonstellings-manifestatie van twaalf Leidse kunstenaars. Maurice Braspenning, Iemke van Dijk, Hanneke Francken Marjolein van Haasteren, Koen Hauser, Simone de Jong, Iede Reckman, Inge Reisberman, Maarten Overdijk & Flore de Koning, Guido Winkler en Izaak Zwartjes leverden ieder een bijdrage. Het doel was om het werk van talentvolle Leidse kunstenaars onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Daarnaast werden de mogelijkheden verkend om van De Meelfabriek in de komende jaren een tentoonstellingslocatie voor hedendaagse kunst te maken.

Aantal bezoekers: 4760
Projectleiding: Meta Knol, directeur Museum De Lakenhal
Mariska Beljon, freelance kunsthistorica

UTOPISCH NEST

Utopisch Nest is sinds 2009 een unieke en avontuurlijke samenwerking tussen muziektheatergezelschap de Veenfabriek en Museum De Lakenhal. Kunstenaars en wetenschappers worden uitgenodigd om te reageren op een specifiek onderdeel van de bestaande programmering van de Veenfabriek of Museum De Lakenhal. In het kader van Utopisch Nest ontwikkelde Joost Rekveld met project #47 op de tentoonstelling 'Utopia: expressionisme & constructivisme 1900-1940' in Museum De Lakenhal. Rekveld werd getroffen door het extreem imaginaire karakter van een aantal werken dat deel uitmaakte van die tentoonstelling en onderzocht in #47 of de menselijke waarneming maakbaar is en of het daarmee een bijdrage kan leveren aan het ontwikkelen van utopieën. Voor #47 ontwikkelde Rekveld een aantal draagbare apparaten die als extra zintuigen functioneren. Met een van de apparaten is hij in staat om elektrostatische velden te voelen en te registreren. Geïnspireerd door de elektrische zintuigen van vooral vissen ontwikkelde Joost Rekveld een stereoscopische video, te bekijken in een speciale viewer. In het voorjaar van 2014 wordt dit project gepresenteerd in drie musea in de stad waaronder Museum De Lakenhal.

Projectleiding: Resi van der Ploeg

In 2013 bestond het team conservatoren en projectleiders uit:

Conservatoren: Prosper de Jong (kunstnijverheid), Nicole Roepers (actuele kunst), Christiaan Vogelaar (oude kunst), Doris Wintgens Hötte (moderne kunst), Jori Zijlmans (geschiedenis)
Projectleiders: Mariska Beljon (Leidse kunstenaars in De Meelfabriek) Resi van der Ploeg (Utopisch Nest)

PROGRAMMA EN COLLECTIES

De afdeling Programma & Collecties bewaart, beschrijft, beweegt ter bewondering en bestudering de collectie van Museum De Lakenhal. De voorwerpen worden bij elkaar gebracht voor speciale tentoonstellingen of hangen op een vertrouwde plek in de vaste collectiepresentatie. Een groot deel verblijft in speciale depots. Conditie en transport van voorwerpen die ten behoeve van een tentoonstelling in een ander museum verblijven, worden door de afdeling met zorg begeleid en gecoördineerd. De afdeling Programma en Collecties stond in 2013 in het teken van de afronding van het project Werk in Uitvoering met de volledige ontsluiting van de collectie schilderkunst. De in 2012 gestarte voorbereiding voor het project Restauratie en Uitbreiding is geïntensiveerd. Verder werden twee grote tentoonstellingen en een thematische collectiepresentatie gerealiseerd.

WERK IN UITVOERING 2010 – 2013

Met het project Werk in Uitvoering werd in de periode 2010 t/m 2013 de gehele collectie van Museum De Lakenhal (ca. 22.000 objecten) op basisniveau geregistreerd, geconserveerd en professioneel gefotografeerd. In het eerste jaar werd door het voltallige personeel en een vaste groep van zes ingehuurd medewerkers meer dan de helft van de collectie onder handen genomen. De laatste drie jaar werd de rest van de collectie behandeld, het zij in een afgeslankte vorm naast dagelijkse werkzaamheden en reguliere programmering. Eind 2013 is het project afgesloten. Er resten nog een aantal nazorgprojecten die veelal om logistieke redenen niet binnen het project uitgevoerd konden worden. Hieronder vallen een aantal grotere klussen zoals de fotografie van grote formaten schilderijen, fotografie van moderne beeldhouwkunst die eerst opgesteld moet worden, fotografie van delen van de nagelvaste collectie, fotografie en aanvullende registratie van uitstaande langdurige bruiklenen en koppeling van objecten zonder inventarisnummer aan inventarisnummers. Deze nazorgprojecten worden vanaf 2014 binnen de reguliere registratie en conserverende werkzaamheden ingepast en zullen opgaan in een geleidelijk en continu proces van verbeteren van het niveau van registratie.

Projectleiding: Rob Wolthoorn, hoofd programma en collecties

AANWINSTEN

TIJDELIJKE BRUIKLEEN

Bruikleen Atelier van Lieshout BV, Rotterdam

B 1508.1-17 Atelier van Lieshout BV, Schetsen, zeventien voorstudies voor een beeld voor New Tribal Labyrinth, 2013, potlood op papier, inkt op papier, aquarel op papier

SCHENKINGEN

Geschenk Ingrid Moerman, Leiden

11085 Jaap Ravelli, Vaas met driehoekige opening en wit met bruindecor, tussen 1953-1960, aardewerk, geglazuurd

Geschenk uit particulier bezit, Leiderdorp

11099 Vlag van Brouwers Aardewerk NV Leiderdorp, tussen 1905-1950, katoen, zeefdruk

Geschenk Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag

11100 Mouwband Luchtbeschermingsdienst Leiden, 1939, linnen, bedrukt

Geschenk uit particulier bezit, Leiden

11101 Firma Zaalberg (dekenfabriek), Deken met geometrisch geabstraheerd bloemmotief in zalmroze, ca. 1920, wol

11102 Beugelbierfles van Bierbrouwerij De Posthoorn te Leiden, laatste kwart 19de eeuw, glas, geperst, gegraveerd en bedrukt, porselein, ijzer

Geschenk uit particulier bezit, Alsemberg, België

11103 Tegel- en Faiencefabriek Amphora, Oegstgeest, ontwerp Christiaan Johannes van der Hoef, Vaas met geometrisch decor, tussen 1908-1933, aardewerk, beschilderd en geglazuurd

Geschenk uit particulier bezit, Wilrijk/Antwerpen, aanbod 1999, aangenomen in 2013

S 5703 Toegeschreven aan Jan Nijman, Portret van Barthout Adriaan van Assendelft, tussen 1775-1784, pastel op papier

S 5704 Toegeschreven aan Jan Nijman, Portret van Maria Elisabeth Nolthenius, tussen 1775-1784, pastel op papier

Geschenk uit particulier bezit, Amsterdam

S 5705 Niels Rode, Portret van Etienne Luzac, 1787, olieverf op doek

Geschenk uit particulier bezit, Bussum, 1993, geëffectueerd in 2013

S 5707 Alexander Hugo Bakker Korff, Schets, stilleven op commode, tussen 1860-1880, potlood op papier

S 5708 Alexander Hugo Bakker Korff, Schets, stilleven op étagère, tussen 1860-1880, potlood op papier

AANKOPEN

Aankoop Izaak Zwartjes via Upstream Gallery, Amsterdam

11088 Izaak Zwartjes, Zonder titel, 2013, gemengde media en technieken

11089 Izaak Zwartjes, The Laboratory of Life, 2008, papier, gedrukt en gebonden

Aankoop uit particuliere collectie, Leiden

11097 Anoniem, Diapanorama met afbeelding van de Burcht te Leiden, z.j., glas, gebrandschilderd, gevat in lood

Aankoop bij J. Schreuders Antiek, Amsterdam

S 5699 Toegeschreven aan Jacob van der Sluys, Stadsgezicht met wolwerkers, eerste helft 18de eeuw,olieverf op doek

Aankoop uit particulier bezit, Tilburg

S 5706 Floris Verster, Portret van de schilder Menso Kamerlingh Onnes, 1884, olieverf op paneel

OVERDRACHTEN

Afkomstig uit de bibliotheek van Museum De Lakenhal, overgebracht naar het collectiedepot en definitief als object opgenomen in de museumcollectie

11090 Auteur J.J. Moerman, Uitgegeven door J.B. Wolters' Uitgeversmaatschappij N.V., Schoolplaten voor de vaderlandse geschiedenis: Leidens Ontzet, 3 October 1574, z.j., tussen 1945-1965, papier, gedrukt en gebonden

RESTAURATIE | CONSERVERING

Schilderijenrestauratie Haarlem, Haarlem

- B 1431** Jan van Goyen, Landschap met gezicht op Huys Roucoop, 1642
S 1055 Thérèse van Duyl-Schwartzte, De huisgenoten van Thérèse Schwartzte, ca. 1915
S 4877 Hendrik Valk, Het Ontbijt, 1921
S 288 Salomon de Bray, Suzanna en de oudsten, 17de eeuw

Restauratie Studio Peter Willemse

- S 5706** Floris Verster, Portret van de schilder Menso Kamerlingh Onnes, 1884 Nijhoff Asser, Amsterdam / Lunsingh Meubelstoffering en Restauratie, Leiden

Nijhoff Asser, Amsterdam / Lunsingh Meubelstoffering en Restauratie, Leiden

- B1490** Theo van Doesburg, Stoel met verchromd buisframe en leren bekleding, 1930

Michiel de Vlam, Den Haag

- 5760** Deur van de Staalmeesterskamer, 1668

Mandy Slager, Leiden

- 691.2** Vier glasruitjes uit het raam van het Catharinagasthuis, samen een afbeelding van een engel vormend, 1682-1699
691.3 Glasruitjes uit het raam van het Catharinagasthuis met het wapen van het Gasthuis, 1682-1699
691.4 Glasruitjes uit het raam van het Catharinagasthuis met het wapen van het gasthuis met een putto, 1682-1699
697.1 Raam met het wapen van Pieter van Scherpenbrant, regent van het Catharinagasthuis, 1682-1699
2463 Vier glasruitjes van de omlijsting van een wapen, eerste helft 17de eeuw

De Alkmaarse glazenier, Alkmaar

- 691.1** Gerrit Bolten, Raam van het Catharinagasthuis (de delen B, C, G, J en K), 1682-1699

Van Lierop BV, Alphen aan den Rijn

- 1091.1** Grote gevlochten mand, z.d.
1091.2 Kleine gevlochten mand, z.d.
3147 Model van een trekmand, ca. 1850
4170 Botervaatje (2x), z.d.
4325 B Draagstok van het Vaandel van Leidsche Koetsiersvereniging (vervaardigd bij de Firma Gebroeders van Oven), na 1902
7490 Vismand (Kanis), z.d.
8456 B Draagstok van het Vaandel van Leidsche Vereeniging van Handelaren in Aardappelen Groente en Fruit, na 1914

10988 B Houten kruis, onderdeel van het beeld van Roy Villevoye (uitvoering Floris Schuller), Preparations, 2009

M. Langeveld, Amsterdam

3192 Hans Coenraet Breghtel, Bokaal van de Winterkoningin, 1641

Pier Terwen, Leiden

948 Grafzerk van Jacop van Montfoerdt Floriszoon en zijn vrouw Dirck Boelendochter, 1554

Personeel Museum De Lakenhal, Leiden

Een cluster van 73 boeken, pamfletten, vouwbladen, prenten en een reglement is uit de museumbibliotheek weggehaald en naar het collectiedepot overgebracht voor een tijdelijke, wat conservering betreft betere huisvesting. Ze hebben een voorlopig inventarisnummer gekregen en zijn in de collectiedatabase geregistreerd onder de nummers V 81 t/m V 97, V 99 t/m V 101, V 103, V 105, V 108 t/m V 126 en V 129 t/m V 136, met een snapshot (registratiefoto) erbij. Het gaat hierbij om bijzondere drukken of kwetsbare, oude boeken. Bij deze actie zijn ook 27 boeken uit de bibliotheek gehaald, die tot de museumcollectie behoren: ze bleken een inventarisnummer te hebben en een (summiere) beschrijving in de collectiedatabase. De inventarisnummers zijn: 1768, 1769, 1771, 1772, 1775 t/m 1778, 1781, 1783, 1784, 1786, 1789, 1790, 1799, 3355, 4616 t/m 4618, 4630, 4632, 5752, 5753, 5757, 5895, 5898 en 8229. Ze zijn met het project Werk In Uitvoering meegenomen, verder geregistreerd, gefotografeerd en naar het depot overgebracht.

BRUIKLENEN

LANGDURIGE BRUIKLENEN AAN (COLLEGA-) INSTELLINGEN

Gemeente Oegstgeest, Oegstgeest

- 10371 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Jardinière met decor van blauwe bloem en spinnenweb, tussen 1908 – 1927
- 10372 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Vaas met twee oren en floraal decor van gele chrysant, tussen 1908 – 1927
- 10379.1 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Vaas met decor van paradijsvogel op lelietak, 1908 – 1910
- 10379.2 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Vaas met decor van paradijsvogel op lelietak, 1908 – 1910
- 10387 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Vaas met decor van clematis, tussen 1908 – 1927
- 10409 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Inktpot met handbeschilderde decoratie van twee vogels op een tak met bloemen, tussen 1908 – 1927
- 10570 (Tegel- en Faiencefabriek Amphora), Vaas met twee oren en decor van twee groengele vogels op tak, tussen 1908 – 1927

TIJDELIJKE BRUIKLENEN AAN (COLLEGA-) INSTELLINGEN VOOR TENTOONSTELLINGEN

Dordrechts Museum, Dordrecht: De kunst van het opvoeden, 27 april 2013 - 18 augustus 2013

- S 47 Quiringh Gerritsz. Van Brekelenkam, Oude vrouw die een jongen ontluist in een interieur, 1648.
- S 1071 Matthijs Naiveu, De kraamkamer, tweede helft 17de-eerste kwart 18de eeuw

Museum voor Schone Kunsten, Gent, België: Belgisch Modernisme. De Belgische abstracte kunst en Europa (1912 – 1930), 1 maart 2013 – 30 juni 2013

- S 4977 Theo van Doesburg, Sfeer, ca. 1916

Suermondt-Ludwig-Museum, Aken, Duitsland: Made in Utrecht. Meisterwerke der Bildhauerkunst, 14 maart 2013 – 16 juni 2013

- B 145 Anoniem, fragment van een beeldhouwwerk van een engel, tweede of derde kwart 15de eeuw

De Hallen, Haarlem: Vereeuwigd 1913 – 2013. Nederlandse portretkunst in het voetspoor van Frans Hals, 8 juni 2013 – 25 augustus 2013

- B 1232 Theo van Doesburg, Portret van J.J.P. Oud
- S 1055 Thérèse van Duyl-Schwartz, De huisgenoten van Thérèse Schwartz, ca. 1915
- S 1727 Co Westerik, Omhelzing vader en dochter, 1973

Georgian National Museum, Tblisi, Georgië: Leiden, the pages of History, 19 december 2013 – 19 januari

2014

- S 5646.2 Erwin Olaf, Jan van der Does en Jan van Hout, 2011
- S 5646.3 Erwin Olaf, Magdalena Moons, 2011
- S 5646.4 Erwin Olaf, Pestdokter, 2011
- S 5646.5 Erwin Olaf, Stilleven (Geuzenattributen), 2011
- S5646.6 Erwin Olaf, Koopman, 2011
- S 5646.7 Erwin Olaf, Boerensoldaten en Spaanse soldaat, 2011
- S 5646.8 Erwin Olaf, Stilleven (Spaanse Overvloed, Leidse Schaarste), 2011
- S 5646.9 Erwin Olaf, Minerva, 2011

BEËINDIGING LANGDURIGE BRUIKLEENEN VAN (COLLEGA-) INSTELLINGEN

Stedelijk Museum Amsterdam, Amsterdam

- B 1283** Abraham Gerardus van Velde, De zaaier, ca. 1922
B 1287 Abraham Gerardus van Velde, Stilleven met Pastinaken, 1930
B 1288 Abraham Gerardus van Velde, Portret (vrouw van de kunstenaar), 1924

Maihaugen Sandvigske Samlinger Museum, Lillehammer, Noorwegen

- B 1340** Anoniem, Droogscheerdersschaar

Van Gogh Museum, Amsterdam

- B 1440** Jan Vijlbrief, Open plek in bos, ca. 1895

De afdeling Programma en Collecties bestond in 2013 o.l.v. afdelingshoofd Rob Wolthoorn, uit:
Angelique Bosch van Drakestein (bruikleen registrar), Leon Geutjes (assistent bruikleen registrar)
Jenny de Bruin (collectie registrar), Bart Dorff en Lean Vliegthart (depotbeheerders) en Eva
Echternach (medewerker tentoonstellingen/projecten)

PUBLIEK | MARKETING | COMMUNICATIE | PR

De afdeling Publiek is verantwoordelijk voor het publieke domein, waaronder marketing, (online) communicatie en pr, educatie en publieksinformatie, ontvangsten en publieksactiviteiten, randprogrammering, relatiebeheer, fondsen- en sponsorwerving, uitstraling van het entreegebied en productaanbod van de museumwinkel. Alle activiteiten van de afdeling staan in het teken van een museumvoering die de dialoog met het museumpubliek aanwakkert en waarbij presentaties en collectieopstellingen centraal staan.

Het jaar 2013 stond in het teken van verankering en doorontwikkeling. Educatie en publiekszaken werden gestabiliseerd, het Lucas van Leyden Mecenaat werd verder uitgebreid. Veel aandacht is besteed aan de ontwikkeling van een nieuwe website inclusief digitale ontsluiting van de collectie. Er is ingezet op fondsen- en sponsorwerving, zowel museum-breed als specifiek voor de Restauratie & Uitbreiding. Daarnaast is intensief gewerkt aan de communicatie en marketing van het programma 2013.

MEDIA

De tentoonstellingen en activiteiten kregen van de media veel positieve aandacht. De tentoonstelling Wereldschatten werd door de pers goed ontvangen en UTOPIA kreeg lovende recensies in zowel de internationale als de nationale media. De Volkskrant roemde UTOPIA als één van de beste tentoonstellingen van 2013. Als voorbereiding op de tentoonstelling UTOPIA organiseerde het museum in samenwerking met SRC Cultuurvakanties een Nederlandse persreis naar Duitsland: Hamburg, Itzehoe en Seebühl. Deze reis is financieel gesteund door partner SRC Cultuurvakanties. Daarnaast werd een internationale persreis naar Leiden georganiseerd, wat resulteerde in veel internationale media aandacht. De persbijeenkomsten werden goed bezocht.

AVRO tv programma Kunstuur nomineerde het collectiestuk Preparations (2009) van Roy Villevoye als Hollandse Nieuwe. Een hele uitzending werd gewijd aan dit collectiestuk dat Museum De Lakenhal in 2011 kocht.

Er werden 22 persberichten verstuurd rondom de tentoonstellingen Wereldschatten en UTOPIA, het project Restauratie & Uitbreiding, collectiepresentaties en publieksactiviteiten wat een mediawaarde genereerde van bijna een miljoen euro. De publiciteitsoverzichten van de tentoonstellingen geven een goed mediaoverzicht.

Museum De Lakenhal ontwikkelde een uitgebreide UTOPIA bijlage bij de cultuurbijlage van het NRC Handelsblad in een oplage van 200.000. Met De Groene Amsterdammer werd in coproductie een UTOPIA Special gemaakt dat als bijlage bij het weekblad verscheen en daarnaast aan de bezoekers van de tentoonstelling werd aangeboden. Kunstschrift realiseerde in nauwe samenwerking met het museum een thema nummer rondom UTOPIA.

PUBLIEKSONDERZOEK

Publieksonderzoek is voor Museum De Lakenhal een belangrijk instrument om het bezoek aan de tentoonstellingen te evalueren. Daarnaast dient de informatie ter ondersteuning van het marketing- en

promotiebeleid. Het museum hecht veel waarde aan de mening van het publiek, is geïnteresseerd in het profiel en de ervaringen van de bezoekers en is daartoe gestart in 2013.

De bezoeker

- waardeerde UTOPIA met een hoog rapportcijfer 8
- waardeerde de vaste collectie met een 7,7
- waardeerde klantvriendelijkheid met een 7,8
- waardeerde Museum De Lakenhal met een gemiddeld rapportcijfer 7,8

Van de bezoekers

- kwam 12% uit Leiden
- kwam 88% van buiten Leiden.
- was 40% een frequente bezoeker
- gaf 90% aan terug te keren voor een herhaalbezoek

SAMENWERKINGSVERBANDEN EN EXTRA ACTIES

Door de vele samenwerkingsverbanden met de BankGiro Loterij, de Universiteit Leiden, Leiden Marketing, De Groene Amsterdammer, de Leidse Schouwburg, Leiden International Film Festival, Het Leidsch Dagblad, SRCcultuurvakanties, Leiden Visitor Centre, NS Rail TV en Fouchard Filippi Communications, werd het museum meer zichtbaar voor geïnteresseerden en werd het publiek gestimuleerd om een bezoek te brengen aan het museum. Op de Uitmarkt Amsterdam en de 50+ beurs in de jaarbeurs Utrecht werd het seizoensprogramma gepromoot.

Museum De Lakenhal organiseerde acties, arrangementen en rondleidingen met partners als NS Spoor, AVRO, Groene Amsterdammer, Museumkaart, Leiden International Film Festival, Leidse Schouwburg, Museum Boijmans van Beuningen, Instituut voor Filosofie Amsterdam, Caert Treasoor en de Volkskrant i.s.m. Leiden Marketing.

ONLINE COMMUNICATIE

Met online communicatie wil Museum De Lakenhal zoveel mogelijk mensen in binnen- en buitenland bereiken en inspireren. In de huidige informatiesamenleving wordt informeren via digitalisering steeds toegankelijker voor publiek, daarmee groeit de vraag naar digitale informatie. In 2013 werd een rijk gevarieerd scala aan online communicatiekanalen ingezet om het tentoonstellingsprogramma, de collectie, activiteiten en educatieve programma's onder de aandacht te brengen van het grote publiek.

WEBSITE

Omdat de bestaande website van het museum sterk verouderd was, werd in 2013 het plan van eisen voor een vernieuwde corporate website gerealiseerd. Open data, heldere informatie en goed beeldmateriaal zijn tegenwoordig niet meer weg te denken uit het museale veld. Het cluster communicatie van de afdeling publiek is samen met de afdeling collecties daarom gestart met de voorbereidingen voor de verbetering van de online ontsluiting van de collectie informatie. Dit resulteerde o.a. in een opdracht aan (ontwerp) bureaus Fabrique Amsterdam en Q42 om samen met Museum De Lakenhal een nieuwe corporate website te ontwikkelen. De website is daarmee samen met de sociale media onderdeel geworden van een

cross mediale online strategie, waarbij de website centraal staat. De nieuwe website zal naar verwachting in het voorjaar van 2014 gelanceerd worden, inclusief een collectie online.

LAKENHAL.NL IN CIJFERS

Unieke bezoeken	81.800	(2012: 96,404)
Nieuwe bezoeken	70%	
Terugkerende bezoeken	30%	

SOCIALE MEDIA

Verschillende sociale media kanalen werden aangewend om de dialoog aan te gaan met publiek dat geïnteresseerd is in de tentoonstellingen in het algemeen en Museum De Lakenhal in het bijzonder. Met deze media werd een positief beeld van het museum naar buiten gebracht. De kans op herhaalbezoeken – online en in het museum – werd hiermee vergroot. Daarnaast geven de statistieken van sociale media het museum inzicht in de samenstelling van doelgroepen en waarin zij geïnteresseerd zijn.

In 2013 werden voor nieuwe doelgroepen nieuwe kanalen ingezet als Pinterest, een sociaal netwerk met een digitaal prikbord voor afbeeldingen. Via de digitale nieuwsbrief informeerde het museum maandelijks 4720 abonnees over nieuwsfeiten betreffende het tentoonstelling- en publieksprogramma.

Sociale media in cijfers:

Twitter	1.850
Facebook	1.000
Pinterest	100
Digitale Nieuwsbrief	4.720
Blog	950

MOBIELE COMMUNICATIE

In het museum kon de bezoeker gebruik maken van publieke I Pads die direct gekoppeld waren aan de corporate website van het museum. In 2014 zal een nieuwe corporate website worden ontwikkeld die volledig geschikt zal worden gemaakt voor de mobiele (smart) devices.

Overige online kanalen:

Youtube en Vimeo, een platform waarop filmpjes kunnen worden gedeeld, werd ingezet ter promotie van tentoonstellingen en activiteiten. Voor UTOPIA werd een aparte trailer gemaakt die via Youtube en Vimeo werd gedeeld en via de sociale media verder verspreid. Verder profileert het museum zich via het digitale netwerk Linked In.

BIJZONDERE PROJECTEN

In 2013 is gestart met een gaming project. Museum De Lakenhal is gestart aan de ontwikkeling van een familie app, 'Hoe het laken uit Leiden verdween', in samenwerking met theatergezelschap PS | Theater en ontwerpbureau De Vrijer Van Dongen. Hiervoor ontving Museum De Lakenhal een financiële ondersteuning van € 25.000 van het SNS REAAL Fonds.

PUBLIEKSACTIVITEITEN

De afdeling Publiek is verantwoordelijk voor het organiseren en samenstellen van openingen, randprogrammering, evenementen, ontvangsten o.a. met samenwerkingspartners.

Openingen

Met feestelijke programma's startten de diverse tentoonstellingen. Wereldschatten werd feestelijk ingeluid met een inleiding, bezichtiging en receptie en werd officieel geopend door de nieuwe rector magnificus Carel Stolker. Machtige Glazen werd in kleine kring geopend en de start van UTOPIA werd gevierd met toespraken van directeur Meta Knol en conservator Doris Wintgens Hötte, gevolgd door optredens van theatermakers Fields of Wonder en jazz-hoornist Morris Kliphuis en DJ x-0-x.

350 gasten	bezochten de opening van Wereldschatten
55 gasten	bezochten de intieme openingsborrel van Machtige Glazen
683 gasten	bezochten de opening van UTOPIA

Activiteiten

Wekelijks werd het hele jaar op zondagmiddag een gratis instaprondleiding aangeboden rondom tentoonstellingen en collectie. Museum De Lakenhal organiseerde kindercolleges voor de Museum Jeugd Universiteit i.s.m. Erfgoed Leiden e.o. en organiseerde wekelijks een bespreking van een object: 'Onder de Loep'. In samenwerking met de Nederlandse Museumvereniging en de BankGiro Loterij organiseerde het museum het 'Museumweekend'. Verder presenteerde het museum de talkshow De Leidse Salon met sprankelende gasten en werd er geparticipeerd in de Museumnacht Leiden en de Open Monumentendagen. Diverse UTOPIA lezingen werden gehouden in samenwerking met de Vrije Academie, Studium Generale en De Groene Amsterdammer.

In cijfers:

73 activiteiten	genereerden 3.907 museumbezoeken
-----------------	----------------------------------

Evenementen

Museum De Lakenhal organiseerde de 19^e editie van de Kunstroute Leiden, en initieerde de Industry Day, een symposium Tales on Creativity voorafgaand aan de opening van de Kunstroute.

In cijfers:

Industry Day	110 bezoekers
Kunstroute	7.000 bezoekers stadsbreed

Museum De Lakenhal ontwikkelde een nevenprogramma bij de UTOPIA tentoonstelling in samenwerking met het Leiden International Film Festival en de Leidse Schouwburg. Een cross-over rondom UTOPIA in de vorm van een vertoning op groot doek van de Russische, stille sciencefictionfilm 'Aelita, Queen of Mars' uit 1924, met daaronder een live score van muziekformatie Orgel Vreten. Orgel Vreten componeerde op verzoek van Museum De Lakenhal bij de historische film een 111 minuten durende compositie, die simultaan live werd uitgevoerd tijdens de filmvertoning in de Leidse Schouwburg. Heden en verleden werden verbonden tijdens deze unieke totaalervaring, bijgewoond door 300 bezoekers.

Op initiatief van o.a. Museum De Lakenhal werd de eerste Nacht van Kunst & Kennis in Leiden georganiseerd. Een stadsbreed festival dat bezoekers in aanraking bracht met kennis en wetenschap, verrassende experimenten, optredens en kunst. 'Kennis is leidend, de kunst vertelt het verhaal'. Tijdens de

eerste editie van het festival werd in Museum De Lakenhal vooruitgeblikt op UTOPIA. Leidse locaties en podia zetten tijdens de Nacht hun deuren open voor o.a. talkshows, experimenten en de Ig Nobel Night. In Museum De Lakenhal was onder meer de Utopie-of-Nie-Show en Apptopia. De Nacht van Kunst & Kennis is een initiatief van Museum De Lakenhal, Cultuurfonds Leiden, Leiden Marketing en BKB | Het Campagnebureau.

In cijfers:

Bezoekers stadsbreed	3.500
Bereik	6.000
Bezoekers Museum De Lakenhal	1.800

Leidens Ontzet

Op 3 oktober opende Museum De Lakenhal traditiegetrouw gratis haar deuren voor het publiek ter gelegenheid van de viering van het Beleg en Ontzet van de stad Leiden.

In cijfers

Bezoekers	607
-----------	-----

INFORMATIEBALIE

43 vrijwilligers zorgden er in 2013 voor dat de informatiebalie in het Museum De Lakenhal bemand was. Deze vrijwilligers vormden het eerste aanspreekpunt voor de gasten en waren daarmee intermediair tussen publiek en organisatie. Daarnaast waren zij verantwoordelijk voor het verstrekken van informatie over de tentoonstellingen, het museum, de activiteiten en de uitgifte van de audiotour en de kinderkijktour.

COMMERCIEËLE ACTIVITEITEN

In 2013 realiseerde de afdeling publiek diverse commerciële activiteiten in het kader van uiteenlopende doelgroepen. Door het organiseren van ontvangsten, rondleidingen en arrangementen en door strategische samenwerkingsverbanden en joint promotions werden extra inkomsten en free publicity gegenereerd. Daarnaast droegen de commerciële activiteiten bij aan de verbetering van de economische spin-off en aan het imago van het museum. De samenwerking met vaste partners zoals de BankGiro Loterij, het Leidsch Dagblad, SRC Cultuurvakanties, Cultureel Bureau Artifex, de Museumvereniging, de Vrije Academie en Leiden Marketing werden succesvol gecontinueerd en heeft geresulteerd in een tal van acties en arrangementen.

Rondleidingen

In 2013 hebben ruim 2152 bezoekers deelgenomen aan een rondleiding rondom tentoonstellingen of collectiepresentaties. De rondleidingen werden verzorgd door professionele gidsen. De gidsen konden de rondleidingen voorbereiden op basis van instructierondleidingen verzorgd door (gast)conservatoren en aanvullende informatie verzorgd door de afdeling publiek.

Ontvangsten

Museum De Lakenhal is een gastvrije ontmoetingsplaats voor bedrijven, organisaties, partners, overheden en vele anderen. Zij maken graag gebruik van de ontvangstruimtes van het museum om daar hun gasten te ontvangen voor vergaderingen, borrels en zakelijke bijeenkomsten. Regelmatig gecombineerd met een rondleiding door het museum.

In cijfers

146 rondleidingen	2152 deelnemers
46 externe groepen	846 deelnemers
23 ontvangsten	1.350 gasten
240 vouchers	van acties waren in totaal goed voor meer dan 951 bezoekers

EDUCATIE & PUBLIEKSINFORMATIE

AUDIOTOUR

In 2013 werd een audiotour gerealiseerd rondom de topstukken uit de vaste collectie. De tour is tweetalig geproduceerd, in het Nederlands en in het Engels en werd enthousiast ontvangen door zowel de nationale als de internationale bezoeker.

KINDEREN

Kijktour

Bij de tentoonstelling UTOPIA werden verschillende educatieve programma's ontwikkeld. Voor individuele jonge bezoekers tussen de 6 en 12 jaar oud was er een algemene kijktour, vol leuke weetjes en vragen over de tentoonstelling.

BASISONDERWIJS

Museum & School | Dat bewaren we

In het schooljaar 2012 -2013 was Museum De Lakenhal met 'Dat bewaren we' weer onderdeel van het onderwijsproject Museum en School: een doorlopende leerlijn cultuureducatie voor het basisonderwijs. Museum en School behelst een programma van erfgoededucatie in het onderwijs en is een initiatief van de grote erfgoedinstellingen in Leiden. Doel van het programma is museumbezoek een structurele plaats te geven in het lesprogramma van de basisscholen. De leerlingen bezoeken ieder jaar een andere erfgoedinstelling; bij het verlaten van de basisschool hebben ze kennis gemaakt met een breed aanbod aan erfgoededucatie. Het overkoepelende thema 'het museum' verbindt alle Museum en School lessen met elkaar. Iedere museumles sluit aan bij de kerndoelen van het onderwijs. Het project 'Dat bewaren we' beslaat drie dagdelen: een klassikale voorbereidende les, het museumbezoek en een nabespreking op school. De lessen sluiten aan bij de kerndoelen die horen bij de leergebieden 'oriëntatie op jezelf en de wereld' en 'kunstzinnige oriëntatie'. De leerlingen hebben gratis toegang tot het museum en ook het begeleidende materiaal wordt gratis verstrekt.

Naast Museum & School werd door 301 leerlingen in 12 groepen het museum bezocht.

In cijfers:

116 groepen	2963 leerlingen Museum & School Dat bewaren we
12 groepen	301 basisschool leerlingen algemeen

Kunstroute scholenproject

Het jaarlijks terugkerende Kunstroute scholenproject stond geheel in het teken van UTOPIA. Via een lesbrief en powerpoint-presentatie werd de leerkracht in staat gesteld het begrip 'utopie' op voorhand toe te lichten in de klas. Deelnemende schoolklassen brachten vervolgens een bezoek aan de tentoonstelling en gingen geïnspireerd aan de slag met het beeld van hun eigen ideale wereld. Dat deden zij tijdens een

workshop op het atelier van een Leidse kunstenaar.

In cijfers:

8 groepen 173 leerlingen
 26 begeleiders

VOORTGEZET ONDERWIJS

BeMused | door doorbeelden

BeMused is een verzameling lesprogramma's voor het VMBO. Leerlingen bezoeken verschillende Leidse erfgoedinstellingen; in Museum De Lakenhal gaan zij aan de slag met 'doorbeelden', het abstraheren van de visuele werkelijkheid. Het werk van Theo van Doesburg staat hierbij centraal. Het door Museum De Lakenhal ontwikkelde VMBO-project *BeMused door doorbeelden* is geschikt voor alle sectoren van het VMBO. Het museumbezoek bestaat uit een workshop en een interactieve rondleiding. De museumles is inhoudelijk ook geschikt voor het speciaal onderwijs.

BeMused werd in 2013 bezocht door 273 leerlingen in 13 groepen.

In cijfers:

13 groepen 273 leerlingen

Voortgezet onderwijs | overige bezoeken

Museumbezoek door groepen van het voortgezet onderwijs varieert in onderwerp, doel en uitvoering: individuele opdrachten, rondleidingen (op maat), workshops, korte presentaties door leerlingen in het museum, groepsopdrachten etc. Soms met een paar honderd leerlingen verspreid over één dag, soms werken leerlingen individueel aan opdrachten. Het museumbezoek sluit veelal aan bij de vakken CKV, tekenen en/of geschiedenis, maar vindt ook plaats in het kader van een schooluitstapje. In 2013 bezochten 2018 leerlingen van het algemeen voortgezet onderwijs het museum.

In cijfers:

78 groepen 2018 leerlingen

Gids voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs werd een gids gemaakt die beschikbaar was in het Engels en het Nederlands. Hierin werd uitvoerig ingegaan op de thematiek van de tentoonstelling UTOPIA, waarbij de belevingswereld van jongeren als uitgangspunt werd genomen. Niet alleen een bezoek aan de tentoonstelling maakte onderdeel uit van het de opzet van het leerboekje, ook waren voorbereidende en nabeschouwende lessen uitgewerkt voor de docenten.

Kijkwijzer voortgezet onderwijs

Een minder intensief programma werd aangeboden in de vorm van de Kijkwijzer. Dit werkblad met vragen en informatie was bedoeld om tijdens het tentoonstellingsbezoek te voltooien.

In cijfers:

36 groepen 652 leerlingen waarvan
16 groepen 270 leerlingen met een rondleiding door het museum

Pilotprogramma VWO | *Verzamelen en dan...?*

In 2013 werd een pilot-editie van het door Museum De Lakenhal nieuw ontwikkelde 4 VWO-programma *Verzamelen en dan...? Het hoe en wat van de museumpraktijk* uitgerold. Hierbij werd samengewerkt met het

Da Vinci College. In dit project ligt de nadruk op de Beheer & Behoud-functie van het museum; het biedt de leerlingen een kijkje achter de schermen. Op de projectdag wordt aandacht besteed aan een *case study* in één van de museumzalen, wordt een bezoek gebracht aan Restauratie Studio Peter Willemse en volgen de leerlingen een workshop registratie en behoudswerk.

MIDDELBAAR ONDERWIJS

Kunstshot

Kunstshot is het startshot voor het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming voor het middelbaar onderwijs. Dit jaar zetten 17 Leidse culturele instellingen hun deuren open voor deze 15^e editie van het CKV-Festival. Leerlingen uit het Havo en VWO met CKV in hun pakket namen deel aan de workshop ‘bouwwerken uit bamboe’ in Scheltema. Uitgangspunt was de constructie van een utopisch bouwwerk, aansluitend bij de voorbeelden van ‘het nieuwe bouwen’ zoals te zien in de tentoonstelling UTOPIA. De workshop werd verzorgd door beeldend kunstenaar Ludy Feyen.

In cijfers:

3 groepen 59 leerlingen

HBO | Universiteit

Verskillende groepen van het HBO en WO brachten een bezoek aan het museum:

In cijfers:

6 groepen 87 studenten met een rondleiding

14 groepen 249 studenten zelfstandig bezoek

20 groepen 336 studenten totaal

Waarvan voor UTOPIA :

4 groepen 47 studenten met een rondleiding

8 groepen 154 studenten zelfstandig bezoek

12 groepen 201 studenten totaal

FONDSEN & SPONSORWERVING

- Lucas van Leyden Mecenaat

De afdeling Publiek heeft zich in 2013 zoveel mogelijk ingezet om nieuwe leden te werven voor het Lucas van Leyden Mecenaat, met als resultaat 32 leden in 2013. Om dat te bereiken is een speciaal ontvangstenprogramma ontwikkeld. Ingezet wordt op actieve werving door middel van een nieuwe visuele identiteit die aansluit bij de huisstijl van Museum De Lakenhal. Daarnaast is in 2013 zowel online als offline sterker de nadruk gelegd op het mecenaat via een ‘Steun Museum De Lakenhal’ campagne.

- Versterken vriendenvereniging VBL

In samenwerking met de Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal is in 2013 gewerkt aan het implementeren van de nieuwe huisstijl in communicatie-uitingen van de VBL en in een nieuwe informatiefolder. Gezamenlijk is het activiteitenprogramma voor de vrienden gestroomlijnd en geactualiseerd. Ten behoeve van de restauratie van de Kruisiging van Cornelis Engebrechtsz is onder VBL leden een crowdfunding-actie succesvol uitgezet.

- Fondsenwerving & Sponsoring

In 2013 is actief gezocht naar sponsorpartners ter ondersteuning van de programmering van Museum De Lakenhal. Doel was om bestaande relaties te verdiepen en uit te nutten door kleinschalige samenwerkingen, die in de toekomst zijn om te buigen naar serieuze partnerschappen. Om het netwerk van Museum De Lakenhal uit te breiden is actief gezocht naar verbindingen met het bedrijfsleven van Leiden en omgeving (BioScience Park, BV Leiden, ondernemersverenigingen, etc.).

- Externe communicatie t.b.v. Restauratie & Uitbreiding

Ten behoeve van het project Restauratie en Uitbreiding zijn online en offline communicatiedoelstellingen in samenwerking met de Gemeente Leiden vastgelegd in een algemeen communicatieplan voor het project Restauratie en Uitbreiding. Dit plan is nauw verweven met het fondsen- en sponsorwervingsplan voor de Restauratie en Uitbreiding.

AFDELING

De afdeling Publiek bestond in 2013 o.l.v. afdelingshoofd Minke Schat, uit:

Marloes van Dommele (educatie & publieksinformatie), Tara Lem (fondsenwerving & relatiebeheer), Milou van Oene marketing & communicatie), Sarah Punselie (publiekszaken), Lydia Vermond (publieksactiviteiten & ontvangsten).

15 rondleiders: Mw. E. de Baan, mw. K. Bodewes, mw. M. Brandsma, mw. E. Clifford Kocq van Breugel, mw. B. Flikweert, mw. H. Groenendijk, dhr. G. Heida, mw. C. van der Heyden, mw. F. Hoekstra, mw. M. Hoogduin, mw. S. Leupen, mw. L. Maassen, mw. I. Moerman, mw. J. van Santen, mw. M. Verbeek-Schrijner, mw D. van der Woude

43 vrijwilligers: mw. S. Backer, dhr. A. Bel, mw. S.J. Bel, dhr. H. Das, mw. P. Das-Valk, mw. A. Deelen, dhr. W. Deelen, dhr. C.Th. van Erp, mw. B. de Feber-Mulder, mw. A. van der Geest, mw. A.L.M. Goudsmit, mw. E. Groenendijk, mw. I. Grondel, mw. A.S. de Haas, mw. H. van Heusden, mw. K. Hogenelst, mw. L. Huibregtsen, mw. H.C. Huigen, mw. M. Israels, mw. E. Jansen-de Roos, mw. R.E. de Kanter, mw. J.G. Kruyt, mw. Ch. van Lieshout, mw. J.C.S. Lodder, dhr. B. Lodder, mw. M. Lopes de Laguna, mw. J. Mann, mw. N. Muntinga, mw. M. Opdam, mw. B.l. Peereboom, mw. M. Poldervaart, mw. I. Püschel, mw. C.M.A. de Ridder, mw. M.J.P. van Schie, mw. J. Steemers, mw. L.D.Tromp, mw. H. Verhoef, mw. M. Weijers, dhr. J.A.P.M. Westerdijk, mw. E. Westerveld.

BEDRIJFSVOERING

De afdeling bevordert een efficiënte bedrijfsvoering door middel van budgetbeheer, financiële administratie, personeelsbeleid, ICT, technische ondersteuning, tentoonstellingsopbouw, gebouwbeheer, veiligheid en beveiliging voor de gehele organisatie.

Naast de reguliere werkzaamheden had de afdeling Bedrijfsvoering de volgende speerpunten in 2013:

- bezuinigingen doorvoeren en monitoren, gerealiseerd inclusief het meerjarenbeeld 2014-2018
- werkafspraken gemeente Leiden verbeteren, zowel op financieel als personeelsgebied gerealiseerd
- verbeteren managementrapportages gerealiseerd, verbeteren protocollen nog in ontwikkeling
- cultureel ondernemerschap uitbouwen, structuur hiervoor verbeterd, nog verder te ontwikkelen
- voorbereiden museale verzelfstandiging ingezet, wegens restauratie en uitbreiding uitgesteld
- veiligheidszorg in concept opgesteld, nog verder uit te werken
- vervlechting winkel in overige bedrijfsvoeringstaken verbeterd

De volgende processen werden verbeterd in 2013:

Financieel

De indeling van de budgetten is verder onderverdeeld naar de verschillende afdelingen. Hierdoor hebben de afdelingshoofden en de projectleiders beter inzicht in de ontwikkeling van uitgaven en uitputting van de budgetten. De managementrapportages zijn hierbij verbeterd en de overzichten worden wekelijks gegenereerd. Ook is de interne halfjaarrapportage verbeterd.

Met de 2^e bestuur rapportage van de gemeente Leiden is de indeling van reserves en voorzieningen van het museum vastgesteld in lijn met het in de jaarverslagen van het museum gepresenteerde beeld.

Ter ondersteuning van de fondsenwerving zijn overzichten opgesteld om inzicht te krijgen en te houden in de baten en lasten die samenhangen met de specifieke wervingsonderdelen. Hierdoor is inzichtelijk gemaakt welk effect welke tegenprestaties in het verleden en in de toekomst hebben, en welke bruto en netto opbrengsten per fonds of deelnemer verwacht worden.

Het bedrijfsplan 2014-2018 is opgesteld om inzicht te geven van de organisatie na Restauratie en Uitbreiding. Naast inhoudelijke doelstellingen voor wat betreft tentoonstellingen, beheer en behoud collectie, publieksbereik, communicatie en inrichting van de organisatie, is het vooral een financiële doorrekening. De gevolgen van meer (betalende) bezoekers, meer m² gebouw, betere horecavoorziening en hogere toegangsprijzen voor de verschillende deelbudgetten zijn inzichtelijk gemaakt. Met het resultaat hiervan, dat door een externe partij is doorgerekend, kon bij het uitvoeringsbesluit voor de Restauratie en Uitbreiding worden aangetoond dat de organisatie na heropening binnen de gestelde kaders levensvatbaar is.

Beveiliging

Binnen het team Beveiliging is gewerkt aan versterking van de Veiligheidszorg. Zowel door opleiding van het personeel als uitwerking van de plannen ten behoeve van de veiligheid van bezoekers, personeel en collectie zoals Bedrijfshulpverlening en Collectiehulpverlening samenkomen.

Winkel

De resultaten van de winkel zijn in 2013 wederom verbeterd. Door een goede aansluiting op de collectie, de wensen van bezoekers, en door monitoring van de verkoopcijfers is de omzet gestegen naar 41.158, ofwel 0,71 per bezoeker, een stijging van 13% ten opzichte van 2012 (0,63 per bezoeker).

Personeel

In 2013 is meer budget door de gemeente Leiden vrijgemaakt om opleidingen te volgen. Alle medewerkers hebben in meer of mindere mate deelgenomen aan de opleidingen.

Het ziekteverzuim is in 2013 gestegen naar 5,2%. De stijging komt voornamelijk door langdurige uitval.

In overleg met HRM zijn de processen voor declaraties en secundaire arbeidsvoorwaarden verbeterd zodat ze beter bekend en toegankelijk zijn.

In 2013 is als gevolg van pensionering van medewerkers en voor tijdelijke opdrachten voor verschillende functies werving en selectie gestart en afgerond.

De invoering van de thuiswachtdienst is begin 2013 afgerond.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

DIRECTIE

Directeur	mw. M. Knol
Secretariaat	mw. J. Berkelie (tot 1/4) mw Z. Cetinkaya (van 19/2 tot 1/6) mw. T. Cordess, mw M. de Wit (vanaf 4/8)

COLLECTIES & PROGRAMMERING

Hoofd programma en collectie	dhr. R. Wolthoorn
Conservator oude kunst	dhr. C. Vogelaar
Conservator moderne kunst	mw. D. Wintgens Hötte
Junior conservator moderne kunst	mw. J. Bozsán (tot 1/10)
Conservator actuele kunst	mw. N. Roepers
Projectcoördinator tt. Parelen	mw. E. Stoutjesdijk (tot 1/2)
Conservator geschiedenis	mw. J. Zijlmans
Junior conservator kunstnijverheid	dhr. P. de Jong
Projectleider Utopisch Nest	mw. R. van der Ploeg
Collectie registrator	mw. J. de Bruin
Bruikleen registrar	mw. A. Bosch van Drakestein
Depotbeheerder	dhr. B. Doff
Medewerker behoud en beheer	mw. L. Vliegenhart
Medewerker tentoonstellingen/projecten	mw. E. Echternach

PUBLIEK

Hoofd publiek	mw. M. Schat
Medewerker publiciteit	mw. M. van Oene
Medewerker educatie	mw. M. van Dommele
Medewerker publieksbegeleiding & ontvangsten	mw. L. Vermond
Medewerker fondsenwerving en relatiebeheer	mw. T. Lem
Medewerker publiek	mw. S. Punselie

BEDRIJFSVOERING

Hoofd bedrijfsvoering	dhr. P. van der Kamp dhr. S. Witteveen, plv hoofd bedrijfsvoering
Financieel medewerker	dhr. J. Hermens
Receptionist	dhr. E. Pietersz (tot 1/4)
Coördinator beveiliging	dhr. J. van der Toorn

SERVICE

Medewerker beveiliging	dhr. T. Huijgen, dhr. B. Mammarr, dhr. J. Olijerhoek, dhr. P. Overdijk
Oproepkrachten tbv beveiliging	dhr. L. Geutjes, dhr. M. Veerman
Medewerker tentoonstellingen/techniek	dhr. F. van der Groen
Medewerker gebouw/techniek	dhr. J. Spaargaren

Totaal 24,3 fte

Freelance rondleiders Museum De Lakenhal

Mw. E. de Baan, mw. K. Bodewes, mw. M. Brandsma, mw. E. Clifford Kocq van Breugel, Beryl Flikweert, mw. H. Groenendijk, dhr G. Heida, mw. C. van der Heyden, mw. F. Hoekstra, mw. M. Hoogduin, mw. S. Leu-ppen, mw. L. Maassen, mw. I. Moerman, mw. J. van Santen, mw. M. Verbeek-Schrijner, mw D. van der Woude

Contract/uitzendkracht/vrijwilliger bibliotheek

dhr. G. Camiletti, mw. D. Ekema, dhr. S. Enderink, dhr A. Ewing, mw. D. Fernandez Voortman, mw M. Gaassendam, mw. K. van Goethem, mw. I. van Hagen, mw A. Jansen, dhr B. Kapteijn, dhr. D. Keman, mw. M. Kwint, mw. C. Stoutjesdijk, mw. E. Sijben, mw. D. van der Woude, mw. C. Weijnsfeld, mw. R. Zielhuis.

Vrijwilligers

De volgende vrijwilligers waren actief in het museum: mw. S. Backer, dhr. A. Bel, mw. S.J. Bel, dhr. H. Das, mw. P. Das-Valk, mw. A. Deelen, dhr. W. Deelen, dhr. C.Th. van Erp, mw. B. de Feber-Mulder, mw. A. van der Geest, mw. A.L.M. Goudsmit, mw. E. Groenendijk, mw. I. Grondel, mw. A.S. de Haas, mw. H. van Heusden, mw. K. Hogenelst, mw. L. Huibregtsen, mw. H.C. Huigen, mw. M. Israels, mw. E. Jansen-de Roos, mw. R.E. de Kanter, mw. J.G. Kruyt, mw. Ch. van Lieshout, mw. J.C.S. Lodder, dhr. B. Lodder, mw. M. Lopes de Laguna, mw. J. Mann, mw. N. Muntinga, mw. M. Opdam, mw. B.I. Peereboom, mw. M. Poldervaart, mw. I. Püschel, mw. C.M.A. de Ridder, mw. M.J.P. van Schie, mw. J. Steemers, mw. L.D.Tromp, mw. H. Verhoef, mw. M. Weijers, dhr. J.A.P.M. Westerdijk, mw. E. Westerveld.

FINANCIËN

exploitatierekening 2013		resultaat	begroting	resultaat
bedragen in €		2013	2013	2012
baten	bijdragen derden	1.495.051	443.125	552.031
	tentoonstellingen en projecten	306.208	405.700	514.477
	aankopen kunst	316	23.425	13.772
	restauratie collectie	18.415	-	10.864
	restauratie en uitbreiding gebouw	1.151.921	-	-
	educatief programma	18.191	14.000	12.918
	opbrengsten overig	366.654	346.540	256.458
	toegangsgelden	153.417	131.360	166.809
	bezoek tentoonstellingen	126.795	160.000	40.436
	horeca	16.111	9.180	10.407
	winkel	41.158	36.000	33.985
	vergoedingen collectie	2.177	5.000	4.820
	ontvangsten	26.996	5.000	-
	totaal opbrengsten extern	1.861.705	789.665	808.490
	bijdrage gemeente Leiden	3.464.087	3.464.087	4.555.129
	exploitatie	1.928.699	1.928.699	1.851.765
	kostenverdeelstaat	497.781	497.781	-
	programmering	130.920	130.920	292.941
	educatief programma	26.000	26.000	25.324
	conservering	28.016	28.016	32.638
	beheer collectie en vaste opstelling	136.704	136.704	123.731
	beheer tijdelijke collectie en opstelling	14.127	14.127	-
	aankopen kunst	59.668	59.668	1.559.139
	ontvangsten	7.000	7.000	-
	onderhoud en beveiliging	182.077	182.077	183.391
	kapitaallasten	411.117	411.117	486.202
	huur	13.498	13.498	-
	fondsenwerving	28.482	28.482	-
	totale baten	5.325.792	4.253.752	5.363.619
lasten	reguliere exploitatie	3.258.632	3.486.570	4.650.367
	personele lasten	1.561.711	1.589.926	1.664.284
	kostenverdeelstaat	500.028	497.781	-
	kantoorkosten	166.517	189.320	201.035
	publiciteit	60.631	89.279	126.038
	educatie	40.912	40.000	89.930
	collectie	29.688	28.016	3.826
	beheer collectie en vaste opstelling	141.724	141.704	134.463
	beheer tijdelijke collectie en opstelling	14.984	14.127	-

exploitatie rekening 2013		resultaat	begroting	resultaat
bedragen in €		2013	2013	2012
	ontvangsten	33.072	12.000	
	aankopen	24.819	83.093	1.627.890
	horeca	11.416	9.100	9.685
	winkel	15.917	16.107	20.986
	onderhoud en beveiliging	94.183	182.077	122.609
	huisvestingskosten	129.122	169.426	160.516
	kapitaallasten	411.117	411.117	489.104
	huur	22.791	13.498	-
	bijzondere uitgaven	769.617	767.182	780.849
	fondsenwerving	8.068	28.482	-
	tentoonstellingen en projecten	761.548	738.700	780.849
	totale lasten	4.028.248	4.253.752	5.431.216
	saldo uit gewone bedrijfsvoering	1.297.544	-	-67.597
	saldo kapitaallasten	0	-	-2.902
	saldo kostenverdeelstaat	-2.247	-	-
	voorzieningen aankopen kunst	35.165	-	-54.980
	restauratie en conservering collectie	16.743	-	39.676
	onderhoud en beveiliging	87.894	-	60.782
	restauratie en uitbreiding gebouw	1.172.335	-	-
	exploitatieresultaat	-16.839	-	-113.075
	resultaatbepaling exploitatie			
	algemeen	53.861	-19.973	-142.114
	tentoonstellingen en projecten	-104.839	-	67.006
	educatie	3.279	-	-51.688
	ontvangsten	923	-	-
	horeca	4.696	80	722
	winkel	25.241	19.893	12.999
	resultaat totaal	-16.839	-	-113.075
	stand reserves en voorzieningen stand per datum	31-12-2013	mutatie	31-12-2012
	bedrijfsreserve	510.254	-16.839	527.093
	voorziening onderhoud en beveiliging	456.404	87.894	368.510
	voorziening aankopen kunst	96.849	35.165	61.684
	voorziening restauratie collectie	199.124	16.743	182.382
	voorziening restauratie en uitbreiding	1.295.554	1.172.335	123.220
	totaal	2.558.185	1.295.297	1.262.889
overig	ratio extern/ totaal budget	24%	19%	27%
	ratio flexibel/ totaal budget	19%	17%	13%

Toelichting op de exploitatierekening 2013

Het saldo uit gewone bedrijfsvoering is € 1.297.544. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de fondsenwerving ten behoeve van de Restauratie en Uitbreiding (€ 1.172.335, waarvan € 1 mln van de BankGiro Loterij, € 150.000 van Fonds1818 en € 8.000 van BV Leiden). Dit bedrag wordt gestort in de betreffende voorziening.

De resultaten op aankopen kunst (€ 35.165 positief), restauratie en conservering collectie (€ 16.743 positief) en onderhoud en beveiliging (€ 87.894 positief, met name de spaarcomponent voor vervanging van beveiligingssystemen) komen ook ten gunste van de respectievelijke voorzieningen.

Het resultaat op exploitatie van het museum na stortingen in voorzieningen is € 16.839 negatief. Dit wordt onttrokken uit de bedrijfsreserve. Het resultaat is als volgt opgebouwd.

De personele lasten waren in 2013 hoger dan begroot, als gevolg van grotere inzet voor verschillende projecten (Utopisch Nest, Kunstroute, Matilo, Utopia, Restauratie en Uitbreiding en Werk in Uitvoering). Doordat deze kosten verrekend konden worden, resteert hier een positief saldo. Om ook de kosten van diensten verzorgd door Servicepunt71 (met name HRM, financiën, ICT en juridische zaken) en de gemeentelijke organisatie (met name concernstaf) inzichtelijk te maken, is vanaf 2013 ook de kostenverdeelstaat opgenomen in het exploitatieoverzicht. Een voor- of nadeel in de kostenverdeelstaat heeft, net als kapitaallasten, geen gevolgen voor de bedrijfsreserve.

Voordelen bij de reguliere bedrijfsvoering zijn verder gerealiseerd door lagere energielasten en een incidenteel hogere uitkering van de stichting museumkaart over 2012.

Op tentoonstellingen is een aanmerkelijk tekort. Dit wordt veroorzaakt door de tentoonstellingen Parel en Utopia. Het tekort bij de tentoonstelling Parel is met name het gevolg van een lager dan verwacht bezoekersaantal, bij Utopia was het tekort voorzien aangezien er uiteindelijk een lagere bijdrage van externe fondsen beschikbaar was.

De gemeentelijke inkoop- en formatietaakstellingen, vanaf 2012 olopend tot en met 2014, zijn volledig verwerkt in de museumbegroting.

NEVENFUNCTIES, DIENSTREIZEN, PUBLICATIES

META KNOL | DIRECTIE

Besturen en commissies:

Stichting Framer Framed, bestuurslid
Museumgroep Leiden, bestuurslid
Stichting Kunst en Kennis Promotie Leiden, bestuurslid
Bouwfonds Kunststichting, bestuurslid

Lidmaatschappen:

Leidse Regiokring
Dames Sociëteit Oegstgeest
Art Table Nederland
Nederlandse Museum Vereniging
IKT
International Association of Curators of Contemporary Art
ICOM, International Council of Museums

Gastcolleges, lezingen, ontvangsten, jury's en overige activiteiten :

21 januari	Seminar particuliere giften, FOAM, Amsterdam
13 maart	Presentatie 'Erfgoed Ontmoet', Nieuwe Energie, Leiden
17 maart	Presentatie 'Het Leids Adres', Museum De Lakenhal
21 maart	Jury Kunstprijs De Familiekamer, Leiden
5 en 12 april	Curatorenprogramma STROOM, Den Haag
29 juni	Openingswoord tentoonstelling Jans Muskee en Caren van Herwaarden, Kunstvereniging Diepenheim
2 september	Selectiecommissie architecten Restauratie & Uitbreiding van Museum De Lakenhal o.l.v. Frits van Dongen
13 september	Openingswoord tentoonstelling 'Leidse kunstenaars in De Meelfabriek'
19 september	Openingswoord tentoonstelling 'Utopisch Wonen', LUMC Galerie, Leiden
19 en 20 sept	Deelname symposium Veer Stichting, Pieterkerk, Leiden
26 september	Inleiding op Industry Day voor Leidse kunstenaars, Scheltema, Leiden
16 oktober	Gastcollege Universiteit Utrecht
17 oktober	Debat UTOPIA, Spui 25, Amsterdam
1 november	Panelgesprek Maatschappelijke Rol Cultuur (MRC) van Stichting DOEN, Amsterdam
7 november	Voordracht symposium Utopisch Nest, Scheltema, Leiden
12 november	Discussiediner Grote Gevers en Samenwerken, FOAM, Amsterdam
21 november	Voorzitter adviescommissie Cemeti Art House, Mondriaan Fonds, Amsterdam

Atelierbezoeken: Annie Goddijn, Caspar Faassen, Peter Zuur

Dienstreizen:

- 13-19 april 'Factors Critical to Success in Fundraising and Development - The American Model'. Study Visit for Senior Professionals of European Universities and Cultural Institutions New York, King Baudouin Foundation
- 15-17 mei Heidagen Management Team Museum De Lakenhal, Westervelde

Publicaties:

- Blogs voor Ondernemend Leiden
- Meta Knol, 'Het maken van een keuze voor 100 objecten', in: *Onderzoek Uitgelicht*, jaargang 2, nummer 2, Nationaal Comité 4 en 5 mei, 2013

MINKE SCHAT | MANAGEMENT TEAM | HOOFD PUBLIEK**Besturen en commissies:**

- Stichting Kunst en Kennis Promotie Leiden | Nacht van Kunst & Kennis, initiator & lid stuurgroep
- Stichting Monet in Zaanstad, Zaandam | Raad van Advies

Lidmaatschappen:

- Platform Museum Locaties
- Sociëteit De Kring
- ICOM, International Council of Museums

Dienstreizen & activiteiten :

- 15-17 mei Heidagen Management Team Museum De Lakenhal, Westervelde
- 28- 30 juni Persreis Hamburg / Itzehoe / Seebüll
- 20 september Initiator en organisatie stadsbreed kennisfestival Nacht van Kunst & Kennis. Museum overstijgend festival waarin kunst en wetenschap elkaar ontmoeten in het Leidse culturele klimaat.
- 3-4 oktober Museumcongres, Den Bosch

ROB WOLTHOORN | MANAGEMENT TEAM | HOOFD PROGRAMMA & COLLECTIE**Dienstreizen & activiteiten :**

- 28 mei -1 juni Biënnale van Venetië, Italië

PROSPER DE JONG | JUNIOR CONSERVATOR KUNSTNIJVERHEID

Tentoonstellingen en presentaties:

MACHTIGE GLAZEN. Gebrandschilderd glas uit eigen collectie (12 april t/m 18 augustus 2013)

Inrichting vitrine met keramiek van Tegel- en Faience Fabriek Amphora (bruikleen Gemeente Oegstgeest)

Besturen/Commissies:

Stichting Historische Behangsels en Wanddecoraties in Nederland (Utrecht), Redactie Jaarboek 'Tegel', Stichting Vrienden Nederlands Tegelmuseum, Corpus Vitrearum Nederland

Gastcolleges, lezingen e.d.:

5 juni Randleiding door de presentatie MACHTIGE GLAZEN voor studenten van de Vakschool Schoonhoven, richting glazenier.

Dienstreizen:

7-10 oktober 'Recent advances in glass, stained glass, and ceramics conservation', ICOM-CC / Corpus Vitrearum – ICOMOS congres, Amsterdam

9 oktober Symposium 'Behoud van Binnen', Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amsterdam

Publicaties:

Prosper de Jong, 'Gebrandschilderde roemer toegeschreven aan Gerrit Bolten (werkz. vanaf 1663 in Leiden – Leiden 1695?)', in: *Bulletin van de Vereniging Rembrandt*, jaargang 23 nr 2 (2013), pp. 28-29.

Jan Pluis en Prosper de Jong, 'Tegels en tegeltafels door Cornelis Boumeester', in: *Tegel* 41 (2013), pp. 13-35.

Prosper de Jong, Die Keramik von Haus Kareol – Keramische Kunst von Max Laeuger in Holland, in: *Blick nach Westen: Keramik in Baden und im Elsass*, Tagungsband 45. Internationales Symposium Keramikforschung (2013), pp. 138-142.

DORIS WINTGENS HÖTTE | CONSERVATOR MODERNE KUNST

Tentoonstellingen en presentaties:

UTOPIA 1900-1940. Visies op een Nieuwe Wereld (21 sept. 2013 t/m 5 januari 2014)

Lidmaatschappen:

AICA Association International des Critiques d'Art

ICOM, International Council Of Museums

Dienstbezoeken i.v.m. de tentoonstelling UTOPIA:

18 januari Dr. Gerald Koehler, conservator Theaterwissenschaftliche Sammlung, Universität zu Köln

26 maart Galerie Priska Pasquer, Keulen

28- 30 juni Persreis Hamburg / Itzehoe / Seebüll

Publicaties: *Vroeg werk van Bram van Velde* in publicatie Simonis en Buunk, april 2013, p.6
Inleiding. in Utopia 1900 – 1940. Visies op een Nieuwe Wereld (redactie Doris Wintgens Hötte), Leiden/Rotterdam 2013, pp. 8 – 21
Visies op een Nieuwe Wereld in Kunstschrift 2013, pp. 25 – 35
De Groene Amsterdammer, artikel in themanummer UTOPIA, 19 september 2013.

Lezingen, ontvangsten, forumdiscussies, openingstoespraken, e.d.:

21 september Openingswoord tentoonstelling UTOPIA 1900 – 1940. Visies op een Nieuwe Wereld, Museum De Lakenhal

11 oktober Openingswoord tentoonstelling Utopia in Leiden, RAP Leiden

17 oktober Panellid podiumdiscussie UTOPIA, Spui 25, Amsterdam,

22 oktober Panellid podiumdiscussie filosofisch café ‘Felix en Sophie’, Amsterdam

31 oktober Introductie op tentoonstelling UTOPIA voor studenten van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag

24 november Lezing UTOPIA voor Vriendenvereniging VBL

26 november Ontvangst en rondleiding over UTOPIA voor prof. Dr. Peter J. Pels en medewerkers: Professor Anthropology of sub-Saharan Africa aan het Institute of Cultural Anthropology and Development Sociology, Universiteit Leiden.

28 november Speed-date rondleiding over UTOPIA voor leden en belangstellenden Lucas van Leyden Mecenaat, Museum De Lakenhal

11 december Lezing UTOPIA voor Studium Generale van de Universiteit Leiden, Museum De Lakenhal

13 december Ontvangst en discussie over de tentoonstelling UTOPIA - inrichting, doelstelling en uitgangspunten - met Drs. S.J. Konijn en studenten van het MA-programma Museumconservator aan de Vrije Universiteit, Amsterdam

30 januari 2014 Lezing UTOPIA in het kader van de reeks ‘Kunst en Wetenschap’, Kunstenaarssociëteit De Kring, Amsterdam

NICOLE ROEPERS | CONSERVATOR ACTUELE KUNST

Tentoonstellingen en presentaties:

Leidse kunstenaars in de Meelfabriek (14 t/m 29 september 2013)

Dienstreizen in verband met het project Nieuw Leids Laken:

21 - 27 oktober Diverse symposia tijdens Designweek, Eindhoven

24 oktober ‘Materials XL: Textiel’, BKKC, Eindhoven

28 oktober – 1 nov. Diverse talks en workshops in het kader van ‘Woolweek’, Cromhouthuizen, Amsterdam

14 november Symposium ‘Stof bij de naam noemen’, Textielstichting, RCE Amersfoort

27 november Seminar ‘The house of Textile’ (Lidewij Edelkoort), Textielmuseum, Tilburg

29 november Beursbezoek en talks ‘Meesterlijk Design & Ambacht’, Westergashuisterrein, Amsterdam

Tentoonstellingen en presentaties:

WERELDSCHATTEN Van Cicero tot Erwin Olaf. Ontdek de Bijzondere Collecties van de Universiteit Leiden (9 maart t/m 30 juni 2013)

Stagebegeleiding:

Mw. D. van der Woude, studente kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen, was als stagiaire betrokken bij de inventarisatie van de schilderijencollectie uit het tijdvak 1500-1700 en de voorbereidingen voor de tentoonstelling WERELDSCHATTEN.

Mw. M. Gaasendam, studente kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen, was als stagiaire betrokken bij de inventarisatie van de schilderijencollectie uit het tijdvak 1500-1700.

Dienstreizen:

11 - 13 januari	Alte Pinakothek van de Bayerische Staatssammlungen, München, voorbereiding WERELDSCHATTEN en onderzoek naar het werk van Lucas van Leyden.
16 januari	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Brussel, voor materieel-technisch onderzoek naar zestiende-eeuwse schilderkunst uit Leiden.
28 januari	Symposium <i>Beelden in Utrecht</i> in Museum Catharijneconvent te Utrecht
23 - 26 april	Deelname congres Codart XVI, Kunsthistorisches Museum, Wenen
27 april	Werkbezoek aan het Szepmuvesti Museum, Budapest
10 - 15 juni	Diverse lezingen en workshops voor conservatoren en restauratoren van musea in Siberië te Omsk (Rusland), in opdracht van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de Stichting Cultuur Inventarisatie
27 juni	Studiedag 'Thread Count Automation Project', Rijksmuseum, Amsterdam
9 augustus	Technisch onderzoek naar zestiende-eeuwse schilderijen naar Lucas van Leyden in het Suermondt Ludwig Museum, Aken (Duitsland)

Gastcolleges, lezingen, ontvangsten e.d.:

1 februari	Werkbezoek van studenten kunstgeschiedenis van de RUG onder leiding van Dr. B. Ridderbos
17 februari	Lezing 'Was Rembrandts vader kippig?', Museum Jeugd Universiteit
8 maart	Openingswoord tentoonstelling WERELDSCHATTEN
2 mei	Lezing over Cornelis Engebrechtsz.'s drieluik Kruisiging van Christus, voor de Vriendenvereniging VBL, Museum De Lakenhal
28 mei	Voordracht van gedichten van Ana Achmatova in het kader van het Nederland-Ruslandjaar 2013, Leidse Poëziedagen
10-15 juni	Diverse lezingen en workshops voor conservatoren en restauratoren van musea in Siberië te Omsk (Rusland), in opdracht van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de Stichting Cultuur Inventarisatie
4 juli	Lezing 'Kunst en politiek in de Gouden eeuw in Leiden' voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag
15 oktober	Deelname aan de studiedag Codart, Rijksmuseum

15 december Organisatie van de lezing door Dr. Esther van Duijn over brokaten stoffen in het werk van Cornelis Engebrechtsz. voor Vriendenvereniging VBL, Museum De Lakenhal

JORI ZIJLMANS | CONSERVATOR GESCHIEDENIS

Bestuursfuncties en lidmaatschappen:

Bestuurslid Oud Leiden

Vertegenwoordiger van Oud Leiden in de Dirk van Eck-Stichting

Lid Historische kring Leiden

Redactielid 3 – Oktoberlezingen

Lid museumcommissie Tachtigjarige Oorlog

Dienstreizen:

21 februari	Werkbezoek Rijksmuseum, Amsterdam
1 maart	Afscheid directeur Antoinette Visser Haags Historisch Museum
14 - 15 maart	Symposium Interreg, Rotterdam
28 maart	Bijeenkomst stadsmusea, Amsterdam
9 april	Voorbezichtiging opening Rijksmuseum, Amsterdam
15 - 16 mei	Museumstafoverleg, Westervelde
20 - 27 mei	Nederlandse Museumvereniging, Historische Sectie, bezoek stadsmusea, Riga (Letland)
8 juli	Werkbezoek Rijksmuseum, Amsterdam
25 juli	Werkbezoek Textielmuseum, Tilburg
22 augustus	Werkbezoek Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag
5 september	Lezing Rijksmuseum door Henk van Os, Amsterdam
19 september	Symposium Erfgoedlijnen provincie Zuid-Holland, Dordrecht
30 september	Werkbezoek Rijksmuseum, Amsterdam
21 - 22 november	Werkbezoekstadsmuseaent
27 november	Seminar 'The house of Textile' (Lidewij Edelkoort), Textielmuseum, Tilburg
3 december	Werkbezoek Atelier Van Lieshout, Rotterdam
17 december	Werkbezoek expositie Christie van der Haak, Den Haag

Rondleidingen en lezingen:

14 mei	Rondleiding Medewerkers PS theater, Museum De Lakenhal
4 juni	Rondleiding Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport, Museum De Lakenhal
4 juli	Lezing ministerie van Buitenlandse zaken, Den Haag
14 november	Presentatie Provincie Zuid-Holland, Leidschendam
13 december	Presentatie expertmeeting Nieuw Leids Laken, Scheltema, Leiden

VERENIGING VAN BELANGSTELLENDE IN DE LAKENHAL

(vriendenvereniging VBL)

Inleiding

Dit jaarverslag, opgesteld door het bestuur, geeft een overzicht van activiteiten en gebeurtenissen die betrekking hadden op de vereniging in het jaar 2013. Het jaar begon droevig met het overlijden van ons ereid Lilo Hamann op 13 januari. Zij heeft jarenlang en tot op het laatst heel veel betekend voor de vereniging en voor het museum. Heel wat VBL-(bestuurs)leden, museummedewerkers en vrijwilligers waren aanwezig bij de herdenkingsbijeenkomst, de begrafenis en/of het condoleancebezoek. Alexander Geertsema heeft namens de VBL en het museum gesproken op de herdenkingsbijeenkomst. Mw. Hamann is herdacht tijdens de ALV op 22 mei 2013.

Er waren dit jaar ook andere markante gebeurtenissen. Eén daarvan was de fondsenwerving onder de VBL-leden ten behoeve van de voorgenomen restauratie van het drieluik *Kruisiging van Christus* van Cornelis Engebrechtsz. Verder werd de nieuwe huisstijl, die aansluit bij die van het museum, geëffectueerd en kwam een nieuwe en geactualiseerde VBL-folder in die huisstijl tot stand. Tot slot noemen we hier dat een discussie op gang is gebracht over de taakverdeling tussen het VBL-bestuur en het museum.

Bestuur

In de loop van dit verenigingsjaar is de bestuurssamenstelling niet veranderd.

Het bestuur was als volgt samengesteld:

Voorzitter: de heer mr. J.H.F. (Haro) Schultz van Haegen, aftredend: 2015

e-mail: voorzitterVBL@lakenhal.nl

Penningmeester: de heer mr. D. (Dick) Catoen, aftredend: 2014

e-mail: penningmeesterVBL@lakenhal.nl

Secretaris: mevrouw dr. J.G. (Truus) Kruijt, aftredend: 2015

e-mail: secretarisVBL@lakenhal.nl

Ledenadministrator: mevrouw L.D. (Louise) Tromp-Genang, aftredend: 2015

e-mail: ledenadministratorVBL@lakenhal.nl

Leden: de heer mr. R.H. (Roel) Breedveld, aftredend: 2015

de heer A.C. (Alexander) Geertsema, aftredend: 2014

de heer prof. dr. P.C.W. (Pancras) Hogendoorn, aftredend: 2015

Ledenvergaderingen en Bestuursvergaderingen

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering was op 22 mei. Het erop volgende programma stond in het teken van de voorgenomen restauratie van de *Kruisiging van Christus* van Cornelis Engebrechtsz. Christiaan Vogelaar (conservator Oude Kunst) hield een lezing getiteld *Focus op Cornelis Engebrechtsz*, Roel Breedveld presenteerde informatie over *Fiscale aspecten van schenking* en Meta Knol en Haro Schultz van Haegen verzorgden de inleiding respectievelijk het slotwoord. Het bestuur vergaderde vier keer: op 6 februari, 3 april, 28 augustus en 16 oktober; de voor december geplande vergadering werd verschoven naar 3 januari 2014. Vaak terugkerende agendapunten betroffen de fondsenwerving voor de restauratie van de *Kruisiging* van Engebrechtsz, aspecten van de website, ledenbinding en -werving, VBL-beleid aankopen en restauraties; over deze kwesties wordt hieronder afzonderlijk gerapporteerd. Verder was een vast agendapunt *Berichten uit het Museum*, waarin Meta Knol en Minke Schat (hoofd Publiek), het bestuur

informeerden over allerlei zaken omtrent het museum, waaronder de politieke besluitvorming en het proces ter voorbereiding van de Restauratie en Uitbreiding van het museum, de gemeentelijke bezuinigingen, de toekenning van € 1.000.000 voor het museum door de Bankgiroloterij en andere subsidies, de geïntensiveerde samenwerking binnen Leiden, waaronder met de Universiteit en Universiteitsbibliotheek Leiden, tentoonstellingen van het museum en andere evenementen, het Lucas van Leyden Mecenaat (LLM) en personele aangelegenheden.

Ledenwerving en ledenbinding

Permanente aandachtspunten van het bestuur zijn: hoe maken we de VBL aantrekkelijker voor de leden (ledenbinding) en hoe kunnen we het ledenbestand uitbreiden, gedifferentieerder maken en verjongen (ledenwerving). Het streven is om in de komende jaren het ledental naar 1000 te brengen. Aan het eind van het kalenderjaar bedroeg het aantal (individuele) leden: 633. Tijdens het verslagjaar hebben zich 24 nieuwe leden aangemeld, hebben 12 leden hun lidmaatschap opgezegd en zijn 7 leden overleden.

Ledenwerving. Een grootschalige ledenwervingsactie zal wegens de hoge kosten pas plaatsvinden als die gekoppeld kan worden aan een groot evenement, zoals de heropening van het museum na de Restauratie en Uitbreiding in 2016/2017 en het 100-jarig bestaan van de VBL in 2018. In 2013 is wel een nieuwe folder beschikbaar gekomen met geactualiseerde gegevens en vormgegeven in de nieuwe huisstijl, die aansluit bij die van het museum.

Ledenbinding. Het bestuur stelde voor 2013 een activiteitenmodule op met vier activiteiten voor de leden. Daarvan zijn er drie gerealiseerd. Op 22 mei hield Christiaan Vogelaar zijn lezing over *Focus op Cornelis Engebrechtsz* na de ALV. Op 8 juni werd het Stedelijk Museum in Alkmaar bezocht, waarbij de directeur, Lidewij de Koekoek, de VBL-leden een interessante en zeer uitvoerige rondleiding gaf. Op 24 november gaf Doris Wintgens Hötte (conservator Moderne Kunst) een lezing over de door haar samengestelde tentoonstelling *UTOPIA 1900-1940. Visies op een nieuwe wereld*. De geplande lezingen in het kader *Van Leden voor Leden* op 20 oktober zijn door een uiterst vervelend misverstand niet doorgegaan. Buiten dit activiteitenprogramma is speciaal voor de leden die een schenking hebben gedaan ten behoeve van de restauratie van het drieluik van Engebrechtsz op 15 december een lezing gegeven door Esther van Duijn, die promotieonderzoek gedaan heeft naar de goudbrokaten stoffen in de schilderijen van Engebrechtsz. Zoals reeds vermeld in het jaarverslag 2012, is de lidmaatschapskaart 2013 in de nieuwe huisstijl, als gevolg van een samenloop van diverse omstandigheden, veel later toegestuurd dan wenselijk is. Ook was er ontevredenheid over de partnerlidmaatschaps-kaarten.

Website en e-mail

Gedurende het verenigingsjaar is, in samenwerking met medewerkers van het museum, verder gewerkt aan de verbetering van de VBL-pagina van de website van het museum (zie onder de kop “vriendenvereniging vbl” op de homepage van het museum: www.lakenhal.nl). Op de website staan alle belangrijke stukken aangaande de vereniging, zoals de statuten, jaarverslagen, het beleidsplan 2011-2015, hoe u een donatie aan de VBL kunt doen in de vorm van schenking, legaat of erfenis enz. enz.

De website zal een steeds belangrijker rol gaan spelen in de communicatie met de leden. Aanmeldingen als lid of adreswijzigingen ontvangt het bestuur bij voorkeur via de website. De LinkedIn groep VBL breidde zich uit (zie www.linkedin.com groep Vereniging van Belangstellenden Museum de Lakenhal). Ook berichtgeving per e-mail zal steeds belangrijker worden; het bestuur neemt daarom standaard in de communicatie met de leden het verzoek om een e-mailadres op.

Aankoop en restauratie van objecten

De VBL heeft € 60.000 geschonken aan het museum, waardoor, samen met eenzelfde bedrag van het museum, de restauratie van de *Kruisiging* van Engebrechtz van start kon gaan. Een substantieel deel van die € 60.000 werd door een fondsenwervingsactie onder de leden bij elkaar gebracht; het overige deel is uit de VBL-kas betaald. Over het model van drie geefkringen (naar de hoogte van de schenking) met verschillende faciliteiten voor de donateurs was op de ALV 2013 enige discussie. Later is de leden meegedeeld dat andere bedragen, inclusief bedragen van minder dan € 100, ook zeer welkom waren. Uiteindelijk hebben de meeste donateurs het geefkringenmodel gevolgd. Voor zeer vrijgevege leden (€ 1000 of meer) werd op verzoek een fiscaal gunstige regeling getroffen op kosten van de VBL. In een bedankbrief zijn de donateurs uitgenodigd voor een lezing door Esther van Duijn op 15 december (zie hierboven). Deze schenking past in het beleid van de VBL om haar financiële middelen bij voorkeur in te zetten voor grotere aankopen en restauraties.

Afgezien van deze concrete actie, vindt het bestuur het van belang dat structureel beleid wordt vastgesteld voor het inzetten van de financiële middelen van de VBL ten behoeve van aankopen en restauraties. Dat beleid moet passen in de visie van het museum op de bestaande collectie en de uitbreidings- en ontzamelwensen; die visie is vastgelegd in het collectieplan, dat op 30 oktober 2012 met het bestuur besproken is. Eerdere voorbereidingen hebben in het verslagjaar nog niet geleid tot een vastgesteld beleidsplan.

De contacten met het museum

Dit jaar was ook in ander opzicht een jaar van afscheid. Joke Berkelie (secretariaat) ging eind februari met pensioen, Edward Pietersz (kassa) begin april. Beiden hebben vanuit hun eigen expertise veel betekend voor de VBL. De VBL heeft dan ook afscheid van ze genomen met een persoonlijk cadeau, bloemen en een VBL-lidmaatschap.

Omdat meer VBL-activiteiten per jaar in het museum gepland worden dan voorheen (zie jaarverslag 2012), heeft het bestuur de vraag aan de orde gesteld of de kosten uitsluitend ten laste van het museum moeten blijven komen. In het voorjaar heeft het bestuur ingestemd met een model-offerte, waarvan de uitgangspunten voor een bijeenkomst zijn vastgelegd. Na een jaar zal een evaluatie plaatsvinden, mede vanuit het perspectief van de kosten in relatie tot het aantal aanwezigen.

Zowel het VBL-bestuur als het museum heeft geconstateerd dat in het verslagjaar een aantal praktische en organisatorische zaken niet goed gelopen zijn en verbetering behoeven. Dit betreft onder meer de taakverdeling tussen VBL-bestuur en museum. Als aanzet voor een discussie hierover heeft Meta Knol eind september een nota aan het VBL-bestuur voorgelegd met het voorstel een aantal VBL-zaken door het museum te laten uitvoeren “in opdracht van de VBL”. Hierover is door het bestuur vergaderd op 16 oktober met een vervolg in 2014 op 3 januari (de uitgestelde vergadering van december); vervolgens zal overleg plaatsvinden met het museum. Ondanks verschillen van mening kan het bestuur in het algemeen gesproken terugzien op een constructieve samenwerking met de directie en medewerkers van het museum.

Representatie en aanwezigheid

Het bestuur werd door het museum uitgenodigd voor tal van openingen van tentoonstellingen en activiteiten in het museum of in Scheltema. Bestuursleden waren daarbij zo veel mogelijk aanwezig.

Conclusie en vooruitblik

2013 stond in het teken van de fondsenwerving onder de leden voor de restauratie van de *Kruisiging* van Engebrechtz; zonder de schenking van de VBL was de restauratie financieel niet haalbaar geweest.

Verder vraagt de voortvarende ontwikkeling en profilering van het museum om een herbezinning van de relatie tussen (het bestuur van) de VBL en het museum.

De komende sluiting van het museum vraagt om een VBL-beleidsplan 2015-2018, dat rekening houdt met de sluiting en de heropening van het museum en met het 100-jarig bestaan van de VBL; dat beleidsplan zal in 2014 worden opgesteld.

Het bestuur zal zich ook komend jaar met enthousiasme inzetten voor de vereniging en het museum.

LUCAS VAN LEYDEN MECENAAT

Mecenaat

Sinds de heroprichting in 2011 heeft het Lucas van Leyden Mecenaat zich ontwikkeld tot een hecht netwerk met een groeiend aantal leden. Inmiddels is een groep ontstaan van mensen uit Leiden en de omliggende regio, die geïnteresseerd zijn in kunst en geschiedenis, en die geïnspireerd zijn geraakt door de activiteiten en plannen van het museum. De mecenaatsleden ontmoeten elkaar met enige regelmaat in Museum De Lakenhal tijdens exclusieve ontvangsten. Tot eind 2017 komen de opbrengsten van het mecenaat ten goede aan de Restauratie en Uitbreiding van Museum De Lakenhal.

Doelen en missie

Nadat het Lucas van Leyden Mecenaat in 2011 werd heropgericht, is in 2012 en 2013 actief ingezet op de werving van nieuwe leden. Belangrijk onderdeel van de wervingsboodschap hierbij was communicatie van het hoofddoel: het mecenaat wil €750.000,- netto bijeen brengen voor de Restauratie en Uitbreiding van Museum De Lakenhal. Het bestuur wil dit bereiken door particulieren en vertegenwoordigers van bedrijven te enthousiasmeren om financieel bij te dragen.

Activiteiten

De activiteiten van het Lucas van Leyden Mecenaat zijn onder te brengen in:

- Samenbrengen van inspirerend netwerk van filantropische burgers en bedrijven uit Leiden en omstreken;
- Financieel bijdragen aan de Restauratie en Uitbreiding van Museum De Lakenhal.

Ten behoeve van bovenstaande hoofdactiviteiten voert het Lucas van Leyden Mecenaat sinds 2011 diverse activiteiten uit op het gebied van relatiebeheer en communicatie. Voor de groep betrokken leden en potentiële begunstigers organiseert het mecenaat diverse evenementen, zoals:

- Jaarlijks mecenaatsdiner in Museum De Lakenhal;
- Leden- en wervingsborrels;
- Jaarlijkse ledenexcursie, primeur in 2013;
- Diverse ontvangsten op maat.

Verantwoording 2013

Het bestuur van Stichting het Lucas van Leyden Mecenaat legt met dit jaarverslag en deze jaarrekening verantwoording af over het gevoerde beleid en de besteding van de ontvangen schenkingen over het boekjaar dat geëindigd is op 31 december 2013.

Het bestuur in 2013

Het Lucas van Leyden Mecenaat is een stichting met een eigen bestuur:

De heer mr. drs. Elco Brinkman, voorzitter,
De heer mr. Haro Schultz van Haegen, penningmeester,
Mevrouw drs. Sylvia den Engelsens, secretaris,
De heer Jeroen Maters,

De heer prof. dr. Ton van Raan en
De heer prof. dr. Michiel Scheltema

De bestuursleden zijn vrijwilligers. Ze ontvangen geen bezoldiging en/ of onkostenvergoeding. Het bestuur bepaalt en houdt toezicht op het beleid en doet dit in nauw overleg met de directie van Museum De Lakenhal. Alle bestuursleden zijn tevens lid van het Lucas van Leyden Mecenaat. Zie bijlage 2 voor de (neven)functies van de bestuursleden.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van Stichting het Lucas van Leyden Mecenaat stelt het beleid vast en houdt toezicht op de uitvoering ervan. In 2013 kwam het bestuur van het Lucas van Leyden Mecenaat vier maal bijeen. De bestuursvergaderingen vonden plaats in Museum De Lakenhal op 7 februari, 17 juni, 5 september en 14 oktober 2013. Bij de bestuursvergaderingen waren de directeur van Museum De Lakenhal, Meta Knol, en het Hoofd Publiek van Museum De Lakenhal, Minke Schat, aanwezig.

Het bestuur behandelde in 2013 onder meer de volgende onderwerpen:

- Restauratie en Uitbreiding van Museum De Lakenhal
- Kosten en baten analyse 2011 – 2017 vastgesteld
- Begroting 2013 vastgesteld
- Jaarverslag 2012, excl. financiële balansen, vastgesteld
- Communicatie/ PR mogelijkheden
- Bestuurscontacten met potentiële mecenasen
- Verschillende wervingsactiviteiten, zoals mecenaatsdiner en borrel
- Nieuwe jaarlijkse ledenactiviteit: de mecenaatsexcursie
- Jaaragenda 2014
- Vaststellen strategische wervingsagenda
- Goedkeuring nieuwe mecenaatsfolder
- Goedkeuring nieuwe PPT presentatie ten behoeve van ledenwerving
- Goedkeuring opzet driemaandelijkse Mecenaatsnieuwsbrief
- Goedkeuring beleidsplan 2014-2017
- Goedkeuring voorbereiding American Friends of Museum De Lakenhal

Leden

Het totaal aantal leden staat aan het einde van dit verslagjaar op 32 Drapeniers, waarvan 1 ‘dubbel’-Drapenier (33 lopende schenkingen). In 2013 ontving het mecenaat 9 nieuwe Drapeniersschenkingen. Het aantal Staalmeesters blijft staan op 4.

De ingestapte leden zijn particulieren en vertegenwoordigers uit onder meer het bedrijfsleven, wetenschap, gezondheidszorg en de advocatuur. De leden komen uit Leiden en de omliggende regio en hebben een voorliefde voor kunst, cultuur en geschiedenis.

Netwerkfunctie

Inmiddels vormen de reeds ingestapte mecenasen een levendig netwerk van kunstminnende particulieren en vertegenwoordigers van bedrijven die het museum financieel steunen. Zij promoten het mecenaat enthousiast binnen hun zakelijk en persoonlijk netwerk.

Communicatie

Bij het versterken van de band met de huidige leden en bij het werven van nieuwe mecenasen heeft het Lucas van Leyden Mecenaat diverse communicatiemiddelen ingezet.

Nieuwe visuele identiteit

Ten behoeve van de ledenwerving constateerde het bestuur in 2012 dat het mecenaat zich meer moest gaan profileren en zichtbaarder zou moeten zijn in uitingen van Museum De Lakenhal en daarbuiten. Hiertoe is, in samenwerking met de afdeling Publiek van Museum De Lakenhal, een eigen visuele identiteit voor het mecenaat ontwikkeld.

Museum De Lakenhal ontwikkelde in 2012 een nieuwe huisstijl die op 1 januari 2013 werd geïmplementeerd. Het Lucas van Leyden Mecenaat kreeg eveneens een vernieuwde uitstraling die aansluit bij de museum huisstijl. Alle communicatiemiddelen van het mecenaat uit 2011 - 2012 werden in 2013 vervangen en vormgegeven in deze nieuwe huisstijl: een nieuwe wervingsfolder, een driemaandelijks ledennieuwsbrief, visitekaartjes voor de bestuursleden, ledenpassen voor de mecenasen, nieuwe informatie- en welkomstpakketten, PowerPointpresentatie en eigen briefpapier.

PR Museum De Lakenhal en project Restauratie en Uitbreiding

In veel communicatie en media-uitingen van Museum De Lakenhal werd het Lucas van Leyden Mecenaat genoemd. Dit betrof de algemene PR van het museum waarin het mecenaat vermeld werd als steunvereniging. Verder werd het mecenaat genoemd in alle uitingen betreffende de Restauratie en Uitbreiding. Hierbij werd veelal specifiek opgeroepen tot steun. Communicatiemiddelen van het museum en project Restauratie en Uitbreiding waarin het mecenaat was opgenomen, waren onder meer de museumfolders, persberichten, website, digitale nieuwsbrief, jaarverslag en het fondsenwervingsplan.

Evenementen

- **Het Leids Adres: 'Van petitie naar polder'**
Op zondag 17 maart 2013 leverde Fred van Haasteren, Staalmeester van het Lucas van Leyden Mecenaat, zijn 'sleutel' in op een bijzondere manier: in samenwerking met Museum De Lakenhal, Business Club Leiden en de Leidse Regio Kring organiseerde hij de ontvangst 'Het Leids Adres: 'Van petitie naar polder', over 150 jaar sociale vooruitgang. In dit zondagmiddagprogramma werd een verband gelegd tussen het Leids Adres anno 1863 en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in deze tijd. Sprekers waren onder meer Cor Smit (historicus), Niek-Jan van Kesteren (algemeen directeur VNO-NCW) en Lodewijk de Waal (oud-voorzitter FNV).
- **Mecenaatsdiner**
Op vrijdagavond 22 maart 2013 vond het jaarlijkse Lucas van Leyden Mecenaatsdiner plaats in Museum De Lakenhal. Dit jaar was het diner voor het eerst exclusief voor leden van het mecenaat en hun partners. Het was een avond met veel aandacht voor de Restauratie en Uitbreiding van het museum en de tentoonstelling *Wereldschatten! Van Cicero tot Erwin Olaf*. Tussen de rondleidingen en presentaties door, dineerden de gasten op drie locaties in het museum: de Oude Hal, de Nieuwe Hal en op de Grote Pers. Er waren 55 gasten, waaronder 39 mecenasen en hun partners en 7 speciale gasten.

- **Excursie Rijksmuseum Amsterdam**

In 2013 lanceerde het mecenaat een primeur: de eerste jaarlijkse mecenaatsexcursie. Bij dit nieuwe concept zet Museum De Lakenhal haar nauwe banden met collega-instellingen in om een mooi programma samen te stellen, waarbij de arrangementsprijs op kosten van de deelnemer is. De eerste editie was gelijk spectaculair en drukbezocht: op vrijdag 7 juni 2013 werden 36 leden en potentiële mecenasen op bijzondere wijze ontvangen in het Rijksmuseum te Amsterdam. Kort daarvoor, op 13 april 2013, had het Rijksmuseum haar deuren heropend, na de grootste renovatie en restauratie in haar geschiedenis. Het mecenaat werd ontvangen door directeur Collecties Taco Dibbits voor een exclusieve plenaire inleiding. Vervolgens werden de mecenasen rondgeleid door Tristan Mostert (Junior Conservator Geschiedenis) en Jeroen van der Vliet (Conservator Maritieme Collecties) langs de ruim 8.000 kunstwerken in de 80 totaal vernieuwde zalen.

- **Thanksgiving Day borrel**

De jaarlijkse wervingsborrel op Thanksgiving Day werd dit jaar gehouden op 28 november 2013. Het bestuur kijkt met veel genoegen terug op deze succesvolle avond. Op de Grote Pers in Museum De Lakenhal werd met 58 personen het glas geheven op de bekendmaking van de architecten. Ninke Happel, architecte van Happel Cornelisse Verhoeven, gaf een toelichting op hun winnende ontwerpvisie. Tussen de speeches van directeur Meta Knol, bestuursvoorzitter Elco Brinkman en wethouder Jan Jaap de Haan, was er genoeg te doen voor de mecenasen: conservator Christiaan Vogelaar gaf toelichting op de nieuwe aankoop van Floris Verster en conservator Doris Wintgens gaf korte rondleidingen door de tentoonstelling UTOPIA 1900 – 1940. Visies op een Nieuwe Wereld (22 september 2013 – 5 januari 2014).

Financiën

- **Geefwet**

Halverwege 2013 maakte de staatssecretaris bekend dat schenkers tot en met 2017 gebruik kunnen maken van de multiplier in de Geefwet. Aanvankelijk zou deze regeling tot eind 2016 van toepassing zijn. Dit extra jaar belastingvoordeel betekende voor het Lucas van Leyden Mecenaat een eindspurt van nieuwe begunstigers die nog voor 31 december 2013 hun schenking notarieel wilden vastleggen.

- **Collecties**

Mecenaatslid de heer Th. Willemse is in december 2012 overleden en heeft het mecenaat een collectie van meubels en kunstvoorwerpen nagelaten. In 2013 is de collectie deels ter veiling aangeboden. In 2014 zullen de overige collectievoorwerpen ter veiling gaan. De nalatenschap van de heer Th. Willemse kan daarom pas in zijn geheel verantwoord worden in 2014, het jaar dat de omvang van de volledige collectie in kaart kan worden gebracht. In dit jaarverslag kan echter al geconstateerd worden dat de veiling van de verschillende collectieonderdelen tot 31 december 2013 significant minder heeft opgebracht dan de oorspronkelijke taxatiewaarde uit 2004. Deze waardevermindering is op de jaarbalans 2013 verwerkt met een afwaardering. Naar verwachting zal bij de laatste veiling in 2014 ook een afwaardering op de balans moeten plaatsvinden.

FINANCIERS

Subsidiegever

Gemeente Leiden

Begunstigers

BankGiro Loterij

Project Restauratie & Uitbreiding

Stichting Brill

WERELDSCHATTEN, van Cicero tot Erwin Olaf

Cultuurfonds Leiden

WERELDSCHATTEN, van Cicero tot Erwin Olaf

Drucker Fonds

WERELDSCHATTEN, van Cicero tot Erwin Olaf

Gravind van Bylandt Stichting

WERELDSCHATTEN, van Cicero tot Erwin Olaf

ZABAWAS

WERELDSCHATTEN, van Cicero tot Erwin Olaf

Bijdragen via Universitaire Bibliotheken Leiden

WERELDSCHATTEN, van Cicero tot Erwin Olaf

Vrienden van de UB, Leids Universitair Fonds, SV Meubels, Docugroup.nl, Bouwbedrijf Hurman Leiden BV, Katja Hogenboom Studio, Aannemersbedrijf Den Dubbelden BV, HE Adviseurs, SWETS, Proquest, Stichting Elisamathilde, ABT

Mondriaan Fonds

UTOPIA

Prins Bernhard Cultuurfonds

UTOPIA

SNS REAALfonds

UTOPIA

VSBfonds

UTOPIA

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

UTOPIA

AON verzekeringen

UTOPIA

Mondriaan Fonds

UTOPISCH NEST

BankGiro Loterij | Stichting DOEN

UTOPISCH NEST

SNS REAAL fonds

Familie APP 'Hoe het Laken uit Leiden verdween'

Partners

SRC Cultuurvakanties

UTOPIA

COLOFON

©Museum De Lakenhal 2013 met bijdragen van

Angelique Bosch van Drakestein

Jenny de Bruin

Thea Cordess

Eva Echternach

Prosper de Jong

Paul van der Kamp

Meta Knol

Tara Lem

Milou van Oene

Resi van der Ploeg

Nicole Roepers

Minke Schat

Lydia Vermond

Christiaan Vogelaar

Doris Wintgens Hötte

Stefan Witteveen

Rob Wolthoorn

Jori Zijlmans

Vereniging van Belangstellenden in De Lakenhal

Lucas van Leyden Mecenaat

Samenstelling Milou van Oene & Minke Schat

Redactie Minke Schat